časopis gréckokatolíckej cirkvi · 46. ročník · číslo 1 · 05.01.2014

slovo

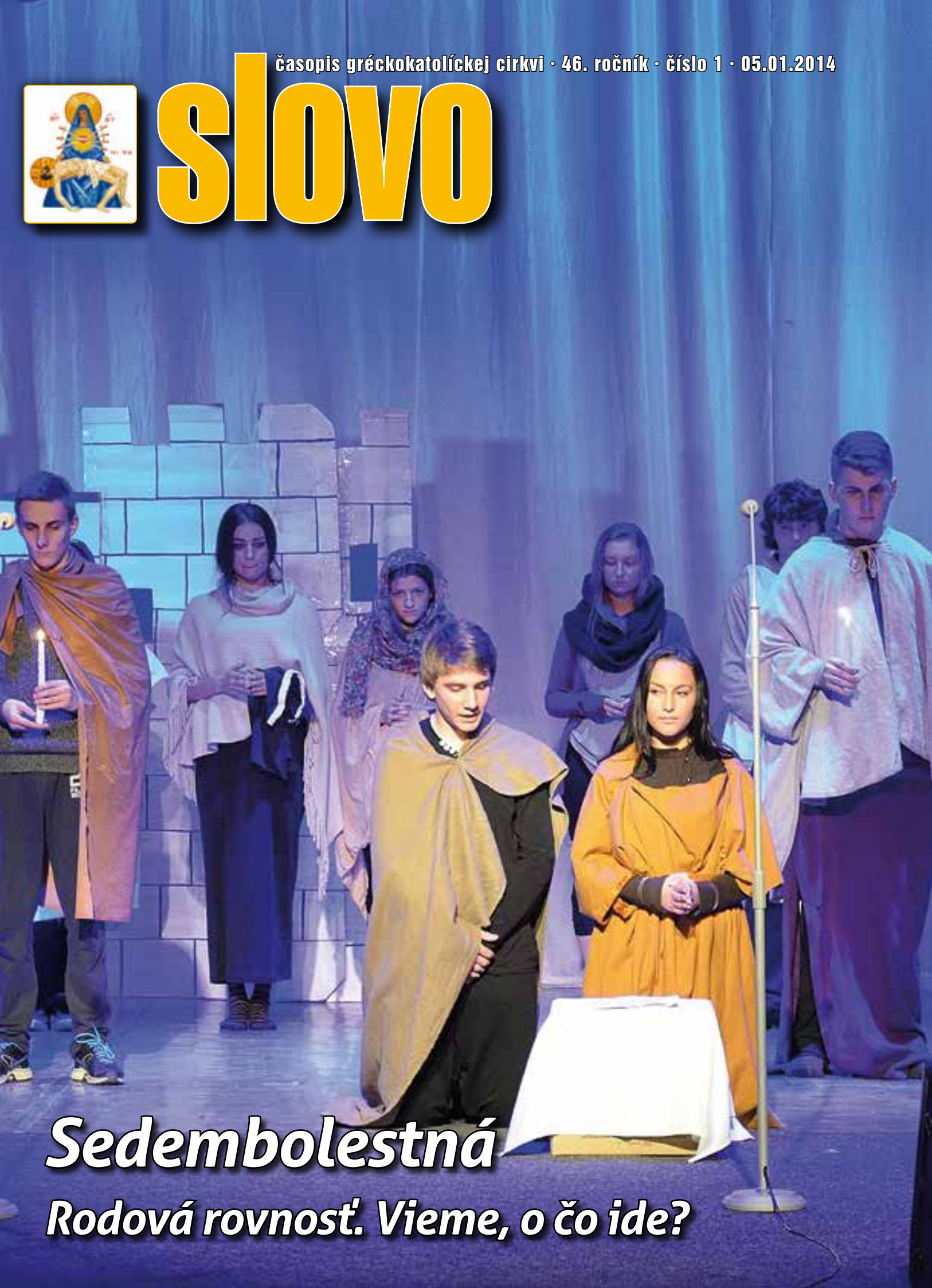

Sedembolestná

Rodová rovnosť. Vieme, o čo ide?

Gréckokatolícky katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Gréckokatolícky katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa v Prešove nadväzuje na tradíciu katedrálnych zborov, ktoré pôsobili v tunajšom katedrálnom chráme od druhej polovice 19. storočia. Po násilnej likvidácii Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1950 sa chrámový spev na takmer 20 rokov odmlčal. V roku 1968, po obnovení činnosti Gréckokatolíckej cirkvi, začal pod vedením pána Gabriela Mirossaya (1923 – 2007) opäť účinkovať gréckokatolícky zbor v Prešove, ktorý mal vo svojich počiatkoch okolo 40 členov. Zbor sa stal neoddeliteľnou súčasťou významných cirkevných a spoločenských udalostí Prešovského gréckokatolíckeho biskupstva, ako aj mesta Prešov. Po odchode pána Mirossaya, ktorý zbor viedol takmer 30 rokov, nastúpil na miesto dirigenta pán František Šesták, ktorý viedol zbor do roku 2005. Od januára 2005 až do súčasnosti zbor pracuje pod vedením Valérie Hricovovej. V súčasnosti má 38 členov.

Repertoár zboru tvoria liturgické, mariánske, vianočné, pôstne, veľkonočné, príležitostné piesne a skladby a panychída. Hlavným poslaním je spev pri bohoslužbách, ale nespočetnekrát sa zbor prezentoval na rôznych festivaloch doma aj v zahraničí, účinkoval pri rôznych podujatiach cirkevného, ekumenického a kultúrno-spoločenského charakteru. Zbor účinkoval napríklad pri odovzdávaní cien Prešovského samosprávneho kraja, na Ekumenickom koncerte sakrálnych spevov organizovanom občianskym združením NAPS a na rôznych podobných akciách.

Z účinkovania na festivaloch možno spomenúť Festival duchovných piesní byzantského obradu v Prešove, regionálny festival DO-RE-MI-FA, Festival zborových duchovných piesní v pravoslávnom kňazskom seminári v Prešove, festival vo Vranove nad Topľou-Čemernom. V zahraničí zbor spieval v Ríme, Lurdoch, Fatime, Čenstochovej, Prahe, Krakove, Ruskom Kerestúre, Vrbase, Miškovci, Máriapócsi, Újfehertó, Nyíregyháze, Užhorode, Ťačive a na mnohých iných miestach.

2. júla 1995 účinkoval prešovský zbor spolu s ďalšími zbormi pri návšteve pápeža Jána Pavla II. v Prešove. V roku 2006 sa zúčastnil na súťaži *Musica Sacra* v Bratislave, kde sa umiestnil v bronzovom pásme. Účinkuje pri priamych prenosoch pre rádio Lumen, Slovenskú televíziu a televíziu LUX. V marci 2007 spieval zbor v bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme a v Bazilike sv. Klimenta pri príležitosti 80. výročia biskupskej vysviacky bl. biskupa mučeníka Pavla Petra Gojdiča. Vo februári 2008 zbor účinkoval v priamom televíznom prenose pri slávnostnej intronizácii Mons. Jána Babjaka SJ, gréckokatolíckeho arcibiskupa metropolitu.

Už trikrát sa zbor stretol 15. septembra na ekumenickej púti s evanjelickým Chrámovým zborom apoštola Pavla z Brezna na hore Zvir v Litmanovej, kde spoločne spevom sprevádzali archijerejskú svätú liturgiu. Táto púť za účasti otca arcibiskupa Jána Babjaka SJ sa už stala tradíciou.

K úspechom zboru nesporne patrí aj nahrávka audiokazety *Chorály* a dlhohrajúcej platne *Hore srdcia*, ktoré vyšli ešte počas dirigovania pána Mirossaya. V rámci osláv 40. výročia založenia zboru v roku 2008 zbor vydal dve CD: *Spasi mja, Bože moj*, na ktorom sú nahraté rôzne skladby z repertoáru zboru, a *Christos raždajetsja* s vianočnými spevmi.

V roku 2013 si zbor pripomenul 45. výročie svojej existencie. ■

Valéria Hricovová
snímka: Alexander Hricov

Nový rok – nový život

V prvé dni nového roka sme pristúpili k mnohým svojim blízkym, známym aj náhodným s prianím Božieho požehnania a všetkého dobrého. Takéto konanie som však v tomto roku spojil aj s otázkou, aké predsavzatia si dávate na prahu nového roka. Viacerí opýtaní ani nevedeli odpovedať alebo skôr nevedeli, čo je to predsavzatie. Zazneli totiž odpovede ako: „Hlavne, aby sme boli zdraví“ alebo „Aby sa nám darilo v práci“, či „Aby som úspešne skončil školu“.

Pre človeka je veľmi osožné, že má možnosť (istým spôsobom) začínať nanovo. Pre prváčika začínajúceho s písaním je povzbudivé, keď dostane nový list či zošit, kde už nemusia byť nepodarené písmenká a machuľky. Začiatok školského roka je pre študenta šancou dosiahnuť lepšie známky a študijné výsledky. Pre každého z nás je nový rok možnosťou, ba výzvou žiť múdrejšie, lepšie, zodpovednejšie. Je to výzva k sebazdokonaľovaniu, k budovaniu a upevňovaniu dobrých vzťahov a priateľstiev i k zanechaniu zlých návykov. A to nás tak uspôsobil náš Boh, pôvodca a udržiavateľ sveta viditeľného a neviditeľného, ktorý pre nás stvoril dni, obdobia a roky. Vo svätej liturgii sa kňaz každý deň modlí: „Bože, daruj vzrast života, viery a duchovného poznania aj tým, čo sa s nami modlia.“ Onen „vzrast života“ je na prahu tohto nového roka pozvaním aj pre nás začať žiť lepšie a múdrejšie. Svätý Lukáš vo svojom evanjeliu uvádza: „A Ježiš sa vzmáhal v múdrosti, veku a v obľube u Boha i u ľudí.“ (Lk 2, 52) Keby nebol človek zlyhal v poslušnosti Bohu, i tak by bol pozvaný zrastať a vzmáhať sa, ako je to napísané o našom Spasiteľovi a ako to určite platilo aj o našej nebeskej Matke Panne Márii, hoci sa ich hriech nedotkol. O to skôr je táto výzva aktuálna pre nás teraz, keď porušení hriechom skusujeme svoje zlyhania, uvedomujeme si vlastné slabosti a prežívame nedokonalosť poznania seba i sveta.

Úprimné a pevné odhodlanie stálym zápasom víťaziť nad svojimi slabosťami a cvičením sa v dobre rozvíjať svoje pozitívne danosti s veľkou túžbou po dokonalosti skúsme teraz nazvať predsavzatím.

Treba však povedať, že tento proces „vzrastu života“ či „vzmáhania sa v obľube u Boha i u ľudí“ je pravým a úplným, len keď sa človek zatúži vrátiť do spoločenstva s Bohom. Vtedy sa otvára milosti Boha, ktorý nás predchádza svojím milosrdenstvom a starostlivosťou o našu spásu. Svätý apoštol Pavol v starostlivosti o svojho duchovného syna Timoteja píše: „Svetáckym a babským bájkam sa vyhýbaj. Cvič sa v nábožnosti! Lebo telesné cvičenie málo osoží, ale nábožnosť je užitočná na všetko a má prisľúbenie pre terajší aj budúci život.“ (1 Tim 4, 7 – 8) So svätým apoštolom Jakubom ešte dodajme: „Čistá a nepoškvrnená nábožnosť pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a zachovať sa nepoškvrneným od tohto sveta.“ (Jak 1, 27)

A tak sám mám bázeň pred otázkou, aké predsavzatia budú sprevádzať nový rok, na prahu ktorého stojím. Kiež by som mohol so žalmistom povedať: „Nesprávne predsavzatia si nerobím...“ (Ž 101, 3). Napĺňa ma však aj nádej z blízkosti a dobroty Boha, ktorému sa každý deň chcem učiť odovzdávať s vierou, že povedie moje myšlienky, slová i skutky. Aby som raz, obzrúc sa za seba, mohol pokorne povedať: „Dobrý boj som bojoval.“

Bohom milovaní!

Na začiatku nového roka vyprosujem vám všetkým pravú vieru, nádej a lásku k Bohu i k ľudom, s ktorými kráčate týmto životom, múdre predsavzatia a s Božou pomocou aj radosť z ich naplnenia.

Michal Zorvan, ThLic.
vranovský protopresbyter

z obsahu

5 Zasadnutie Kongregácie pre východné cirkvi

8 Solúnska misia
nový dokument RTVS o misii sv. Cyrila a Metoda

10 Sedembolestná
začal sa Rok Sedembolestnej Božej Matky

12 Lumen gentium
50 rokov od Druhého vatikánskeho koncilu

14 Poklona Najsvätejšej Trojici
rozhovor s prof. Vojtechom Boháčom

16 Vieme, o čo ide?
rodová rovnosť

18 Karol Wojtyla
katechéza pre mladých

19 Božie zázraky
svedectvo o prijatí životného kríža (1)

20 Svetlo na konci tunela
keď chýba objatie

21 Svätý prestol
liturgická katechéza

21 Mesiáš – kráľ a víťaz
biblická katechéza

24 Rublevova Trojica
zamyslenie nad ikonou (4)

■ **Konferencia o mládeži s mottom *Ísť za mladými ľuďmi, nečakať, než prídu sami*** sa konala 28. – 29. novembra v Prahe. Organizovala ju sekcia pre mládež ČBK. Zišli sa zástupcovia 35 hnutí a skupín, ktoré pracujú s mládežou a zástupcovia z diecéznych centier pre mládež.

■ **Svätý Otec zaslal 30. novembra pozdravné posolstvo ekumenickému patriarchovi Bartolomejovi I. do Konštantínopola.** Vyjadril v ňom záujem o upevňovanie bratských vzťahov a pripomenul 50. výročie vzájomného zblíženia, ktoré sa udialo pri stretnutí pápeža Pavla VI. s patriarchom Athenagorasom. Na oslavách v sídle patriarchátu v tureckom Fanare sa 28. novembra až 1. decembra zúčastnila aj delegácia Svätej stolice. (www.grkatba.sk)

■ **Niektoré vzácne rukopisy hebrejských a gréckych textov Biblie** z pokladov Vatikánskej apoštolskej knižnice a Bodleyovej knižnice Oxfordskej univerzity sú od 3. decembra zdigitalizované a sprístupnené širokej obci na internetovej stránke. (RV)

■ **Svätý Otec František vymenoval 4. decembra vedúceho úradu na Kongregácii pre náuku viery**, ktorým sa stal pracovník dikastéria Mons. Alejandro Cifres Giménez.

■ **Slovenská katolícka misia organizovala 8. decembra adventnú duchovnú obnovu** v Kostole sv. Hieronyma v Ríme. Viedol ju arcibiskup Mons. Cyril Vasiľ SJ, sekretár Kongregácie pre východné cirkvi.

■ **Európska komisia pozvala 8. – 9. decembra do Milána osobnosti európskej kultúry, vedy a umenia na poradu o budúcej vízii Európy**. Generálne zhromaždenie *Myslenie o Európe* má prispieť k príprave významného dokumentu v rámci projektu Európskej komisie *New Narrative for Europe*. Z ČR boli pozvaní filozof a teológ Tomáš Halík a ekonóm Tomáš Sedláček. (TS ČBK)

■ **Európsky parlament v Štrasburgu 10. decembra neprijal správu o sexuálnom a reprodukčnom zdraví**, ktorej autorkou je socialistická poslankyňa Edite Estrela. Väčšina poslancov odmietla zasahovanie do výlučných kompetencií členských štátov v otázkach výchovy detí v rodine a vykonávania potratov.

Bratislavský eparcha navštívil *Collegium Orientale* v Eichstätte

Bratislavský eparcha vladyka Peter Rusnák v sprievode generálneho vikára otca Vladimíra Skybu a otca Rastislava Čižika navštívil *Collegium Orientale* v nemeckom Eichstätte. Cieľom návštevy bolo udelenie nižších svätení Lukášovi Homoľovi, bohoslovcovi Bratislavskej eparchie.

Už v predvečer sviatku sv. Andreja sa program začal slávnostnou večierňou ku cti sv. Andreja, ktorej predsedal vladyka Peter. Prítomní boli aj pozvaní hostia, ktorí sa podieľali na obnove a rekonštrukcii kolégia počas uplynulých štyroch rokov. Na záver večierne posvätil bývalý rektor Dr. Abraham Andreas Thiermeyer zrekonštruované priestory kolégia. Radostnú a slávnostnú atmosféru umocnil kultúrny program, ktorí pripravili bohoslovci kolégia.

Na sviatok svätého apoštola Andreja Prvopovolaného, patróna východnej cirkvi, 30. novembra slúžil vladyka Peter Rusnák archijerejskú svätú liturgiu, pred ktorou udelili bohoslovcovi Lukášovi Homoľovi nižšie svätenia, tzv. *postriženije* na *čteca*, kantora a svieconosiča. Počas cirkevnoslovanskej božskej liturgie zneli aj spevy v nemčine v podaní miestnych bohoslovcov.

Lukáš Homoľa začal svoje filozofické a teologické štúdiá na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove a v súčasnosti pokračuje v štúdiu a formácii v Eichstätte.

Collegium Orientale v Eichstätte je katolíckym kolégiom určeným na formáciu kandidátov kňazstva z rôznych východných cirkví a obradov. Je samostatnou súčasťou kňazského seminára diecézy Eichstätt. (www.grkatba.sk)

Vladyka Milan Lach SJ zavítal na vysviacku do USA

Intronizácia biskupa Kurta R. Burnetta, ktorý je v poradí piatym biskupom eparchie Passaic, sa uskutočnila 4. decembra. Za účasti asi 15 biskupov z Európy a USA v Katedrálnom chráme svätého Michala v Passaicu bol vysvätený pittsburským arcibiskupom metropolitom Wiliamom Scurlom, biskupom Johnom Kudrikom, parmským eparchom, a biskupom Geraldom Nicholasom Dinom.

Vysviacka nového biskupa bola hlavným cieľom cesty prešovského pomocného biskupa Mons. Milana Lacha SJ do Spojených štátov amerických, ktorá sa uskutočnila 2. – 13. decembra. Sprevádzal ho dekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove Mons. Peter Šturák.

Vladyka Milan Lach SJ v rámci svojej cesty do USA navštívil 6. – 7. decembra Parmskú gréckokatolícku eparchiu. Na sviatok sv. Mikuláša sa stretol s vladykom Johnom Kudrickom v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Parme. Po prehliadke katedrály, eparchiálneho múzea a priestorov biskupského úradu navštívili Gréckokatolícke kultúrne centrum v Clevelande, kde sa k nim pripojil vladyka Péter Fülöp Kocsis z Hajdúdorogu v Maďarsku. Spolu odslúžili Moleben k sv. Mikulášovi pre dve triedy detí Základnej gréckokatolíckej školy v Clevelande. Popoludní vladykovia navštívili Farnosť sv. Mikuláša v Barbertone, kde pôsobí otec Miron Keruľ-Kmec. Večer slávili archijerejskú svätú liturgiu za bohatej účasti veriacich. Vladyka Milan bol slávnostným kazateľom.

V sobotu 7. decembra vladyka Milan navštívil Farnosť sv. Emiliána v Brunswicku, kde pôsobí otec Marek Višňovský. Ďalšou zastávkou bol Pittsburgh, kde sa vladyka Milan zúčastnil na večierni v Gréckokatolíckom seminári sv. Cyrila a Metoda, a tým začal svoju návštevu Pittsburskej archieparchie. V nedeľu slávil vladyka Milan Lach SJ božskú liturgiu vo Farnosti sv. Gregora v Pittsburghu, v ktorej pôsobí otec Valerián Michlík. Popoludní sa za účasti metropolitu Wiliama Scurlu pomodlili v katedrálnom chráme Moleben k svätému Mikulášovi.

Jedným z cieľov návštevy vladyku Milana a Mons. Petra Šturáka bolo nadviazanie akademickej spolupráce Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove s gréckokatolíckym kňazským seminárom v Pittsburghu. (Miron Keruľ-Kmec, TK KBS)

Zasadnutie Kongregácie pre východné cirkvi

19. – 22. novembra sa konalo Plenárne zasadnutie Kongregácie pre východné cirkvi v Bolonskej sále vo Vatikáne. Zúčastnilo sa na ňom 32 členov, konzultorov tejto kongregácie, medzi ktorými bolo 7 východných patriarchov, 15 kardinálov, 2 vyšší arcibiskupi metropoliti, 2 arcibiskupi metropoliti *sui iuris*, ostatní arcibiskupi, biskupi a pracovníci kongregácie.

Atmosféra tohto plenárneho zasadnutia bola mimoriadne priateľská a bratská. Bolo to tiché počúvanie relátorov, ale aj príspevky konzultorov boli prijímané s veľkým záujmom. Cez prestávku prebiehali družné debaty na nastolené otázky alebo boli kladené aj iné doplňujúce otázky, najmä zo strany kardinálov, ktorí chceli byť v obraze života východných cirkví.

Z tohto plenárneho zasadnutia vzišlo sedem propozícií pre Svätého Otca Františka, ktoré mu odovzdal prefekt Kongregácie pre východné cirkvi kardinál Leonardo Sandri. Keďže tieto propozície boli adresované iba Svätému Otcovi, nie je vhodné o nich informovať.

Zasadnutia sa konali každý deň dopoludnia i popoludní, takže prítomní mali bohato vyplnený celodenný program.

Na úvod sme si vypočuli päť podrobných a zásadných, veľmi dobre pripravených relácií o situácii, v akej sa dnes nachádzajú rôzne východné cirkvi vo svete, o ich živote a o ich problémoch. Hovorili sme aj o Strednom východe, Sýrii, Jeruzaleme a o ďalších východných cirkvách, ktoré sa pre vojnové konflikty zmenšujú, či už preto, že veriaci sú zabíjaní, alebo preto, že utekajú do exilu, aby si zachránili holé životy. Mnohé chrámy a cirkevné budovy boli zbombardované a neustále dochádza k ničeniu a veľkým materiálnym škodám.

Pre mňa osobne bolo toto plenárne zasadnutie veľkým obohatením, nakoľko som mohol lepšie spoznať situáciu jednotlivých východných cirkví, ich radosti, ale najmä problémy, v akých sa nachádzajú. Mohol som porovnávať problémy, s ktorými sa denne borím v Prešovskom arcibiskupstve, s problémami, ktoré riešia hierarchovia východných cirkví, ktoré sa nachádzajú vo vojnovom konflikte. Ich problémy sú na hranici života a smrti a vôbec sa nedajú porovnávať.

Vo štvrtok 21. novembra pred obedom, po tom, čo mali stretnutie so Svätým Otcom patriarchovia a vyšší arcibiskupi metropoliti, prijal Svätý Otec František v Klementínskej sále všetkých účastníkov tohto plenárneho zasadnutia. Všetci sme ho mohli osobne pozdraviť a prehovoriť s ním pár slov.

Bol som ubytovaný v Dome sv. Marty. Bolo to pre mňa akési zvláštne, že som stretával Svätého Otca každý deň aspoň dvakrát či trikrát. Prichádzal s nami do jedálne a pri raňajkách a večeri si sám naberal jedlo. Boli sme aj na spoločnom obede na Pápežskom východnom inštitúte pri bazilike Santa Maria Maggiore.

Svätého Otca som pozdravil v mene kňazov a veriacich, ako aj vo svojom vlastnom mene a odovzdal som mu aj pozdrav od mojej mamy, ktorá sa za Svätého Otca veľa modlí a osobne mi zdôrazňovala, aby som ho pozdravil. Odovzdal som mu aj svoj tradičný darček – sušené hríby. Opýtal sa ma, či sú jedlé. Povedal som mu, že to potvrdzujem nielen svojím podpisom na fľaši či v sprievodnom liste, ale ručím mu za to svojím životom. S úsmevom ich prijal a odovzdal sekretárovi.

Prefekt Kongregácie pre východné cirkvi kardinál Leonardo Sandri žartovne poznamenal: „Svätý Otče, preto sme dali arcibiskupovi Babjakovi pomocného biskupa, aby mohol chodiť do lesa na huby.“ Nastal úprimný, búrlivý smiech.

Potom nasledoval spoločný obed so Svätým Otcom v Dome sv. Marty. Arcibiskup Cyril Vasiľ SJ, sekretár Kongregácie pre východne cirkvi, navrhol, aby sme sa sfotografovali so Svätým Otcom v trojici, traja jezuiti. Svätý Otec nenamietal a pri rozlúčke mi s úsmevom povedal: „Pamätám, dali sme ti pomocného biskupa, aby si mohol chodiť do lesa zbierať huby.“ ■

vladyka Ján Babjak SJ
prešovský arcibiskup metropolita

■ **Na Slovensko zavítal počas víkendu 16. – 18. novembra člen zboru Inštitútu teológie tela Christopher West,** renomovaný americký prednášateľ. V košickom Dome umenia sa 18. novembra konala prednáška s názvom *Boh, sex a univerzálna túžba*, na ktorej sa zúčastnili aj seminaristi z Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Prednášky a predstavenie sa niesli v podobe pásma slova, hudby a umenia, ktoré svedčia o hodnote človeka.

■ **17. novembra sa uskutočnila vo farnosti Vislanka odpustová slávnosť** pri príležitosti sviatku sv. Kozmu a Damiána. Na slávnostnej svätej liturgii bol hlavným slúžiteľom otec Jozef Novický, farár farnosti Ľutina. Na slávnosti bol prítomný aj domáci kňaz otec Peter Tremko, otec Jonáš Maxim a bohoslovci Vladimír Noga a Marek Kuzmiak. (Monika Tremková)

■ **Jesenný kňazský deň Bratislavskej eparchie** sa konal 19. novembra v priestoroch Eparchiálneho úradu v Bratislave. Program sa začal modlitbou a príhovorom bratislavského eparchu Mons. Petra Rusnáka. Hlavnou témou bola práca nad dotazníkom prípravného dokumentu pre 3. mimoriadne generálne zhromaždenie Biskupskej synody. Napoludnie sa kňazi modlili v katedrále modlitbu šiestej hodiny a poobede si vypočuli prednášku Antona Chromíka na tému *Manželstvo a rodina v súčasnej legislatíve EÚ*. Kňazský deň vyvrcholil slávením svätej liturgie v katedrále. (Stanislav Gábor)

■ **Žiť svoj život v Kristovi** sa učilo v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli počas víkendu 22. – 24. novembra 35 účastníkov pod vedením tímu Petra Liptáka z Košíc. Okrem hovoreného slova nechýbali dynamiky, každodenné slávenie eucharistie, možnosť pristúpiť k sviatosti zmierenia, ako aj osobná a spoločná modlitba. (Slavomír Zahorjan)

■ **Prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval 26. novembra pri slávnostnom stretnutí v Prezidentskom paláci v Bratislave Mons. Jozefa Haľka za profesora v odbore katolícka teológia**.

Zbor FSE Košice 1 založil svoj oddiel v Prešove

22. november sa zapísal do histórie Federácie skautov Európy veľkými písmenami. Na podnet otca Petra Kačura, správcu farnosti Prešov-Sídlisko 3, bol založený nový skautský oddiel zboru Košice 1 – Prešov. Slávnosť poctil svojou prítomnosťou vladyka Milan Lach SJ, ktorý vo svojom príhovore zvýraznil význam pravidiel v živote človeka, jeho individualitu a rozvoj osobných talentov. Po svätej liturgii sa uskutočnila prezentácia skautingu s osobnými svedectvami skúsených skautských vedúcich, po ktorej bol vymenovaný nový vedúci oddielu Prešov seminarista Adrián Seman. Na druhý deň sa nový oddiel spolu s vladykom Milanom Lachom SJ a ostatnými členmi zborov Košice 1, Litmanová 1 a Ivanka pri Dunaji 1 vybrali na Šarišský hrad, kde bol vymenovaný radca novej družiny Sokol Adam Maťaš. V budúcnosti sa plánuje otvoriť aj dievčenský oddiel. (Michal Vadrna)

Manželské večery vo Svidníku

Počas októbrových a novembrových nedeľných popoludní sa pastoračné priestory svidníckeho Chrámu Božej múdrosti zmenili na romantickú reštauráciu, kde sa stretávalo osem manželských párov, aby posilnili svoje manželstvá. Absolvovali spolu kurz Manželské večery, ktorým ich moderátorsky sprevádzali manželia Sochovičovci. Kurz im dal výbornú príležitosť stráviť čas spolu ako pár a pritom sa zaoberať dôležitými otázkami svojho manželstva. Uskutočniť kurz, ako aj vytvoriť správnu atmosféru sa podarilo vďaka praktickej podpore svidníckej farnosti, Centra pre rodinu na Sigorde a mnohých dobrovoľníkov a podporovateľov. (František Sochovič)

V Čeľovciach posvätili zrekonštruovanú faru a nový bohostánok

Vladyka Milan Chautur CSsR za účasti trebišovského protopresbytera otca D. Semana, desiatky kňazov i veriacich z farnosti posvätil 3. novembra v Čeľovciach obnovenú farskú budovu i nový dôstojný bohostánok vo farskom chráme. Nemalou mierou k dielu prispel miestny správca otec Marek Kovaľ, štedrí darcovia a kurátori, najmä A. Hamžík a Š. Ščerba.

V letných mesiacoch tohto roka bola začatá rekonštrukcia farskej budovy. 8. septembra už boli práce na farskej budove aj vďaka finančnej pomoci zo zahraničia ukončené. (-ver)

Do Krajnej Bystrej zavítal prešovský pomocný biskup

Vo farskom Chráme sv. archanjela Michala v Krajnej Bystrej sa 17. novembra uskutočnila odpustová slávnosť a zároveň posviacka, na ktorú zavítal vladyka Milan Lach, prešovský pomocný biskup. Po privítaní starostom pánom Jánom Štefancom nasledovala posviacka obnoveného kríža pri vstupnej bráne do areálu chrámu. V sprievode sa veriaci presunuli do chrámu, kde vladyka Milan posvätil nový oltár a obnovený bohostánok. V homílii všetkých povzbudil k tomu, aby si nezhromažďovali poklady na zemi a aby boli všímaví k tým, ktorí potrebujú pomoc. (Lucia Tkačinová, snímka: Ľudmila Suchá)

Odpustová slávnosť v Liptovskom Mikuláši

V sobotu 7. decembra sa vo farnosti v Liptovskom Mikuláši konala odpustová slávnosť pri príležitosti sviatku patróna sv. arcibiskupa Mikuláša. Hlavným slúžiteľom a kazateľom bol bratislavský eparcha Mons. Peter Rusnák. Liturgia sa konala v miestnej kaplnke v Liptovskom Mikuláši. Po oslave Boha pri eucharistickom stole a povzbudení slovami vladyku sa veriaci presunuli do Katolíckeho domu, ktorý patrí miestnej Rímskokatolíckej cirkvi. Aj tu pokračovala oslava Boha v spoločenstve veriacich s ich vladykom pri stole s pohostením, ktoré pripravili miestni veriaci. (Igor Suchý)

Eparchiálny odpust v Trebišove ukončil aj Rok viery

V Kaplnke Krista Kráľa v baziliánskom monastieri v Trebišove sa konala eparchiálna odpustová slávnosť. V sobotu 23. novembra po Veľkej večierni vystúpili s pásmom piesní a žalmov mladí z Veľkej Tŕne. Svätú liturgiu slávil s kňazmi otec Vladimír Tomko, protosynkel Košickej eparchie. V nedeľu 24. novembra kaplnku navštívil vladyka Milan Chautur, košický eparcha, a slávil v nej archijerejskú liturgiu. Vladyka Milan na záver liturgie ukončil Rok viery v Košickej eparchii modlitbou a poďakovaním za svedectvá života z viery. (Michal Hospodár)

Posviacka obnoveného chrámu a denného stacionára v Sačurove

Pomocný prešovský biskup Milan Lach SJ zavítal 24. novembra do Sačurova, kde v budove bývalej gréckokatolíckej fary posvätil nový denný stacionár – Dom sv. Simeona, ktorý bol zriadený Gréckokatolíckou charitou v Prešove, a obnovený interiér gréckokatolíckeho Chrámu Ochrany Presvätej Bohorodičky.

Pred chrámom ho privítal starosta obce Peter Barát. Nasledovala posviacka Domu sv. Simeona, ktorý má kapacitu 14 miest pre klientov z radov seniorov a ľudí so zdravotným postihnutím. V spolupráci s Gréckokatolíckym farským úradom a Obecným úradom v Sačurove, ale aj s obecnými úradmi v obciach Dlhé Klčovo, Sečovská Polianka, Davidov, Cabov a Kamenná Poruba bude poskytovať odborné sociálne poradenstvo, obslužné činnosti – stravovanie, duchovný program a sociálne aktivity, v budúcnosti aj zdravotnícku ošetrovateľskú službu.

Slávnosť pokračovala posviackou obnoveného ikonostasu a interiéru farského chrámu.

Vladyka Milan sa v homílii zameral na tajomstvo Kristovho kráľovstva, ktoré sa najviac ukazuje v jeho utrpení, ale vzápätí aj v kontexte slávneho vzkriesenia. Zároveň sa aj v mene prešovského arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ poďakoval veriacim a duchovnému otcovi Jozefovi Zorvanovi za obnovený chrám a povzbudil veriacich, aby využívali Dom sv. Simeona. V závere slávnosti vyjadril slová vďačnosti riaditeľ Gréckokatolíckej charity v Prešove Peter Valiček, ktorý zdôraznil vynikajúcu spoluprácu s Gréckokatolíckym farským úradom v Sačurove a obecnými úradmi v Sačurove a v okolitých obciach. Na slávnosti sa zúčastnili aj kňazi, ktorí pôsobili v Sačurove – otec Valér Čonka a otec Michal Vasiľ – a kňazi pochádzajúci z farnosti Sačurov a farnosti Dlhé Klčovo, ktoré kedysi bolo filiálkou farnosti, ako aj ďalší kňazi. Spevom slávnosť sprevádzala skupina Zboru sv. Romana Sladkopevca z prešovského Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča. (Ľubomír Petrík)

Gymnázium v Humennom oslavovalo

Gymnázium sv. Jána Zlatoústeho v Humennom oslavovalo 27. novembra sviatok svojho patróna a zároveň 15. výročie svojho vzniku. Oslavy sa začali slávnostnou triednickou hodinou, na ktorej sa prváci oboznámili so životom sv. Jána Zlatoústeho a starší sa zamýšľali nad jeho výrokmi. Z vďačnosti Bohu za 15 rokov existencie školy bola v Chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Humennom slávená archijerejská svätá liturgia za účasti otca arcibiskupa metropolitu Jána Babjaka SJ. Na slávnosti za zúčastnil aj riaditeľ školského úradu otec Anton Uhrín, humenský protopresbyter Martin Zlacký, duchovný správca školy otec Peter Hrib, kňazi z farnosti a kňazi i bohoslovci – absolventi tejto školy. Za mesto Humenné sa na slávnosti zúčastnil prednosta mestského úradu Ondrej Bartko. V homílii sa otec arcibiskup poďakoval pedagógom za ich prácu a vyzval ich, aby odovzdávali žiakom nielen vedomosti, ale aj múdrosť. Pripomenul, že z tejto školy vyšlo 8 kňazov a 6 bohoslovcov. Po svätej liturgii sa za všetkých prítomných otcovi arcibiskupovi poďakovala riaditeľka školy Jana Kontuľová a svoje vlastnoručne vyrobené dary mu odovzdali aj zástupcovia jednotlivých tried.

Oslavy pokračovali v Mestskom kultúrnom stredisku v Humennom slávnostnou akadémiou. V prvej časti bola prezentovaná spomienková kniha úspechov školy. V druhej časti žiaci dramatickou formou predstavili život sv. Františka z Assisi, podľa ktorého si meno vybral aj terajší Svätý Otec. Režisérkou programu bola Dana Weisová, o hudobnú stránku sa starala sr. Antónia Ľudmila Chovanová SNPM. (Jana Kontuľová)

■ **Prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ navštívil v nedeľu 1. decembra Hažín nad Cirochou**, aby sa spolu s veriacimi poďakoval Bohu za dar života a povolania. Po úvodnom privítaní starostom obce Františkom Bližinským sa začala slávnostná archijerejská svätá liturgia, po ktorej bola pre všetkých pripravená hostina lásky v priestoroch základnej školy. Program spestrilo premietanie filmu, ktorý ako darček pre vladyku Jána pripravili jeho rodáci, spolužiaci a priatelia. (Katarína Nastišinová)

■ **Decembrová fatimská sobota v bazilike minor v Michalovciach bola tematicky zameraná na prípravu na Vianoce.** V prednáške otec Metod Lukačik CSsR poukázal na Ježiša Krista ako prototyp dobrého človeka. Na to, aby sa človek stal dobrým, je nevyhnutná vnútorná dynamika, formácia svedomia, reflexia nad životom a obeta. Archijerejskú liturgiu slávil vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha. V kázni priblížil význam prvého atribútu Bohorodičky, ktorým je jej nepoškvrnené počatie. Svätú liturgiu spevom sprevádzal Zbor sv. Jozefa. (Michal Hospodár)

■ **Obnovenie činnosti Gréckokatolíckej cirkvi v Malčiciach** sa po viac ako desaťročnej prestávke uskutočnilo v bývalej obecnej jedálni, kde bol zriadený provizórny liturgický priestor na slávenie svätých liturgií. V preplnenej kaplnke sa 5. decembra prítomným prihovoril správa farnosti Petrikovce, kam obec Malčice jurisdikčne patrí. Potom sa prihovoril starosta obce František Lopašovský, ktorý vyzval prítomných k vzájomnej spolupráci na území, kde účinkuje viacero cirkevných organizácií. Nasledovalo požehnanie liturgického priestoru, ktorý s miestnym správcom farnosti posvätil aj malčický rímskokatolícky farár Miroslav Gabzdil. (Tomáš Haburaj)

■ **Konferencia biskupov Slovenska zverejnila na internetovej stránke www.kbs.sk materiály k *Týždňu modlitieb za jednotu kresťanov*.** Preklad pripravila Ekumenická rada cirkví v SR v spolupráci s Konferenciou biskupov Slovenska. Tradičný termín konania *Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov* je na severnej pologuli od 18. do 25. januára.

Solúnska misia

Slovensko a celá európska kultúrna verejnosť v tomto roku slávili 1 150. výročie príchodu solúnskych vierozvestov, slovanských apoštolov a patrónov Európy sv. Cyrila a Metoda na území Veľkej Moravy. Čo priniesla a znamenala ich misia v 9. storočí a čo znamená pre nás dnes? Môže byť 1 150 rokov stará historická udalosť aktuálna? Čo nové nám Konštantín a Metod priniesli, keď archeologické výskumy potvrdili existenciu kresťanstva na našom území už pred ich príchodom? V čom tkvie cyrilo-metodské dedičstvo, o ktoré sa opiera preambula Ústavy Slovenskej republiky?

Na tieto a ďalšie otázky hľadá odpoveď dokumentárny film s názvom *Solúnska misia*, ktorý Rozhlas a televízia Slovenska prinesie pri príležitosti ukončenia Roka sv. Cyrila a Metoda v pondelok 30. decembra 2013 o 20.00 hod. na Dvojke STV.

Dokumentárny film *Solúnska misia* predstavuje po prvýkrát v histórii slovenskej filmografie komplexné cyrilo-metodské dielo v spoločensko-politickom a kultúrno-náboženskom kontexte doby vychádzajúc z historických udalostí a faktov, z najnovších archeologických výskumov, výsledkov štúdií historikov, archeológov, byzantológov, medievalistov, jazykovedcov a liturgistov domácej a európskej proveniencie a autentických miest spojených s pôsobením svätých Konštantína Cyrila a Metoda a ich žiakov.

Prezentuje originálne rukopisné, pre Slovensko mimoriadne významné a vzácne pamiatky z európskych archívov (napr. z Vatikánskeho tajného archívu, Vatikánskej knižnice, Štátnej knižnice v Mníchove – čo doposiaľ nepriniesol žiadny slovenský dokumentárny film), ktoré sa priamo viažu k dejinám starých Slovákov a dokumentujú skutočné pôsobenie solúnskych bratov svätých Cyrila a Metoda na území Slovenska, ako aj počiatky kresťanstva pred ich misiou. Diváci budú mať možnosť po prvýkrát uvidieť originál buly Jána VIII. *Industriae tuae* z roku 880, ktorá sa nachádza vo Vatikánskom tajnom archíve, a v ktorej pápež nazýva Svätopluka milovaným synom, ustanovuje Metoda za moravského arcibiskupa a zriaďuje biskupstvo v Nitre (ide o najstaršie biskupstvo v stredovýchodnej Európe!), ako aj originál vo Vatikánskej knižnici uloženého *Assemaniho kódexu* – evanjeliára – jednu z najstarších a najvzácnejších rukopisných pamiatok z cyrilo-metodskej doby napísanú hlaholikou. Kamera nahliadne aj do *Fuldských análov*, v ktorých sa spomína knieža Rastic, nedobytná pevnosť Devín (*Dovvina*), Svätopluk a jeho kráľovstvo, alebo do *Frizinských zlomkov*, v ktorých sú latinkou zapísané modlitby v staroslovienčine a dokladajú používanie staroslovienskeho jazyka franskými duchovnými pôsobiacimi na našom území...

Skutočným unikátom sú originálne archeologické nálezy s hlaholikou, ktoré odkryli v Bojnej či Blatnohrade a dokumentujú používanie hlaholského písma našimi predkami v 9. storočí.

Okrem Slovenska sa nakrúcalo vo viacerých európskych štátoch ako Srbsko, Grécko, Macedónsko, Taliansko, Vatikán, Maďarsko, Rakúsko a Nemecko, aby sa divákom priblížili miesta spojené so životom apoštolov Slovanov: rodisko vierozvestov, baziliku, v ktorej pápež Hadrián II. položil staroslovienske bohoslužobné knihy na oltár a posvätil ich, najstaršie mozaikové vyobrazenie solúnskych bratov, hrob sv. Cyrila, miesto internácie a súdenia sv. Metoda a jeho titulárne sídlo, arcibiskupské a biskupské sídla franských duchovných, najstaršie zachované fresky spojené s cyrilo-metodskou tematikou, ako napr. prenesenie ostatkov sv. Klementa (11. storočie) , portrét sv. Cyrila ako mnícha východného obradu (10. storočie), fresku sedempočetníkov (10. storočie), na ktorej sú sv. Cyril a Metod znázornení ako biskupi...

Obrazovú časť filmu obohacujú výtvarné diela akademického maliara Mikuláša Klimčáka, ktorý láskavo súhlasil s ich použitím v dokumente, a ilustrujú najvýznamnejšie okamihy cyrilo-metodskej misie. Atmosféru navodzujú audio nahrávky spevov mníchov z gréckeho a macedónskeho kláštora, ako aj Zboru sv. Romana Sladkopevca z Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. Pavla Petra Gojdiča v Prešove.

Na dokumentárnom filme tvorcovia spolupracovali s renomovanými odborníkmi z histórie a ďalších vied (archeológia, jazykoveda, liturgika) z našich a európskych vzdelávacích inštitúcií a univerzít. Uvádzame ich mená: prof. Mons. Viliam Judák, Mons. Cyril Vasiľ SJ, prof. Emília Hrabovec, prof. Richard Marsina, prof. Matúš Kučera, prof. Martin Homza, prof. Ján Lukačka, Dr. Veronika Plachá, Dr. Matej Ruttkay, prof. Pavol Žigo, prof. Ján Doruľa, doc. Peter Žeňuch, Dr. Andrej Škoviera, prof. Ján Šafin, prof. Antonios Emilios Tachiaos (Aristetolova univerzita, Solún), Dr. Béla Miklós Szöke (Maďarská akadémia vied, Budapešť), prof. Djura Hardi (Univerzita v Novom Sade), prof. Immo Eberl (Univerzita v Tübingene).

Dokumentárny film *Solúnska misia* prináša ešte mnohé ďalšie zaujímavosti. ■

Bernadeta Tokárová

Viete, že

- *hlaholská abeceda bola zároveň prvým matematickým systémom Slovanov?*
- *slonovinová pyxida, ktorá sa našla v Čiernych Kľačanoch, mohla byť darom byzantského cisára Michala III. Rastislavovi?*
- *Svätopluk uprednostňoval latinský liturgický obrad?*
- *obec Močenok (neďaleko Nitry) je pomenovaná podľa pápeža sv. Klementa – mučeníka, ktorého ostatky niesli solúnski bratia na Veľkú Moravu a potom do Ríma?*
- *Proglas je predspev pred evanjeliom?*
- *podnetom stavby kostola a školy na Devíne bola byzantská misia?*
- *Slovania sú povolaní na zvestovanie Božieho slova?*

Tvorivý tím
Bernadeta Tokárová (scenár, výber hudby)
Emília Hrabovec (odborná spolupráca)
Branislav Bukovský (dramaturgia)
Dušan Krnáč, Viliam Gros (kamera)
Vladimír Malík (grafika, mapy)
Zoltán Horváth (práca so svetlom a fotografie)
Kristian Bezák (spolupráca na scenári, strih a réžia)

RTVS prináša 30. decembra 2013 televízny film o pôsobení svätých Cyrila a Metoda na našom území pod názvom *Solúnska misia*. Pri tejto príležitosti sme oslovili režiséra filmu Kristiána Bezáka.

Pán Bezák, čo vás priviedlo k režírovaniu dokumentárneho filmu *Solúnska misia*?
Ponuku zrežírovať film o solúnskej misii som s potešením prijal. Uvedomil som si, že nakrútiť film s takou závažnou a jedinečnou témou nie je na Slovensku každodenná príležitosť. Vedomosti o takých významných osobnostiach, akými boli sv. Cyril a Metod, a udalostiach, ktoré ich pri ich činnosti sprevádzali, nemajú ani niektorí slovenskí historici. Rozhodli sme sa preto osloviť aj zahraničných historikov a archeológov, profesorov akceptovaných na najvýznamnejších európskych univerzitách v Paríži, Ríme, Budapešti, Belehrade, Viedni, Ochride, Skopje a Tübingene. Odvahu na realizáciu filmu nám dodávala predovšetkým pani profesorka E. Hrabovec, ktorá má najväčšiu zásluhu na našej akceptácii v zahraničných inštitúciách. Veľmi nám pomohol pán biskup Judák, ktorý nám dovolil nakrúcať v unikátnom Diecéznom múzeu na Nitrianskom hrade. Najväčšiu zásluhu na úspešnej realizácii filmu má pani Bernadeta Tokárová. Okrem vynikajúcej filmovej literatúry a tvorivého vkladu do filmu manažovala a mala pod kontrolou aj celý výrobný proces. Teším sa zo spolupráce s vynikajúcim kameramanom pánom Dušanom Krnáčom, ktorý okrem umeleckého stvárnenia diela a konceptuálneho myslenia disponuje už dnes vzácnymi charakterovými vlastnosťami ako pracovitosť, zodpovednosť a pokoj. Rovnako to možno povedať o pánovi Zoltánovi Horváthovi, ktorý pracoval so svetlom a dokumentoval vo fotografii celý výrobný proces.

Aký zážitok z nakrúcania filmu sa vám vryl hlboko do srdca či pamäti?
Tých zážitkov bolo veľa. Najpríjemnejším prekvapením bol pobyt a nakrúcanie v Macedónsku. Doteraz som Macedónsko poznal iba z novín alebo televízie. Médiá o tejto krajine informujú skreslene, pritom by sme si mali z čoho brať príklad. Je poľutovaniahodné, že v hlavnom meste Slovenskej republiky ani teraz nemáme sochu svätých Cyrila, Metoda a Gorazda. V hlavnom meste Macedónska však majú pred svojím parlamentom dve šesťmetrové súsošia – bronzové sochy svätých Cyrila a Metoda a svätých Klimenta a Nauma, ktorí boli ich žiakmi.

Juraj Gradoš

Sedembolestná

Ľudské umenie sa pokúšalo mnoho raz opísať rysy nebeskej Matky Panny Márie. Vrcholom všetkých snov každého veľkého umelca bolo namaľovať Pannu Máriu a vystihnúť jej krásu. Ich sochy, obrazy a ikony – Nepoškvrnené počatie, Matka s Ježišom, Mária pod krížom, Nanebovzatie – si ctia milióny po celom svete. Návštevník Baziliky sv. Petra v Ríme s úžasom obdivuje sochu bolestnej Panny Márie, ktorú do mramoru vytesal taliansky sochár Michelangelo.

Za najstaršie vyobrazenie Panny Márie na Slovensku, silne štylizované výraznou skratkou, možno pokladať vyobrazenie na bronzovom závesnom krížiku nájdenom pri obci Mača (okres Galanta) zo začiatku 10. storočia. Tento kríž z cyrilo-metodskej doby bol aj na slovenskej desaťkorunáčke (rok 1993).

Patrónka Slovenska

Slovensko si teda už od starôčí uctieva Pannu Máriu ako svoju patrónku, známu tiež pod názvom Sedembolestná. Prečo? Túto otázku položil aj sekretár Kongregácie pre východné cirkvi arcibiskup Mons. Cyril Vasiľ vo svojej homílii 15. septembra 2013 v Šaštíne. Jeho odpoveď: „Možno je to preto, že sme nikdy nemali na svojom čele takého vlastného kráľa, kráľovnú či knieža, či iného predstaviteľa, ktorého by sme svorne mohli považovať za autoritu, za oporu, za vzor a do ktorého by sme boli mohli vkladať nádej. Práve naopak, na našich vládcov a na ich rozhodovanie sme už tradične hľadeli s pochybnosťami, nedôverou a už anticipovanou obavou z podrazu. Možno je za tým skúsenosť prostých ľudí na Slovensku, ktorí veľmi často a z rôznych strán dostávali mnoho úderov, trpeli bez možnosti brániť sa a neraz zažívali stav bolestnej opustenosti. A preto si pri hľadaní svojho patróna vybrali obraz bolestnej Matky stojacej pod krížom či držiacej v náručí umučeného Syna.

V tomto obraze sa ako v zrkadle videli generácie našich predkov, zvlášť našich matiek. Boli to totiž ony, ktoré po starôčia odovzdávali svojim deťom spolu s rodnou rečou i základy viery, aby ich potom s nádejou i obavou vyprevádzali na cestu životom, sledovali ich osudy, očakávali ich návrat – s túžbou premiesenou s nepokojom, ale vždy s otvorenou materinskou náručou.

‚Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať,' hovorí básnik a my mu dávame za pravdu, pretože sa cítime doma naozaj tam, kde môžeme vyliať svoje srdce, kde sa môžeme zdôveriť, ba aj vyplakať. Náručie matiek bolo, je a vždy bude bezpečným, privilegovaným miestom práve preto. V ňom sme doma. A preto sa cítime doma aj tu v Šaštíne pri Matke, ktorá objíma svojho Syna umučeného ľudskou zlobou. V jej náručí je miesto aj pre nás, jej objatie je vrúcne i mocné. Je aj našou Matkou, pozná aj naše bolesti a obavy, do jej rúk vkladáme naše pády, neúspechy i sklamania, v jej rukách sa utišujú naše životné rebélie, rozplýva sa náš vzdor. Je našou Matkou, jej náruč je otvorená pre nás, nedáme sa od nej odohnať, my sme tu doma.

Veď to, čo platí pre každého jednotlivca a pre jeho vzťah k matke, platí aj pre nás, ktorí si ctíme Pannu Máriu ako svoju Matku. Robíme tak oprávnene, pretože nám ju za matku zveril sám Kristus na kríži: ‚Hľa, tvoja matka! Hľa, tvoj syn!' Krátko nato bolo jeho zmučené telo vložené do jej náručia, aby sa tak Kristovo utrpenie spojilo s utrpením Máriinho materinského srdca, ktoré v tej chvíli prebodával meč bolesti.

Tento duchovný, náboženský rozmer kultu Panny Márie Sedembolestnej však možno nemusí byť prijímaný všetkými. Nie každý je ochotný či schopný vcítiť sa a duchovne zdieľať Máriino utrpenie pri udalostiach, ktoré nám pripomínajú jej účasť na Kristovom vykupiteľskom diele…"

Sedem bolestí

Sedem je v biblickej reči symbolickým číslom a znamená plnosť. Mariánski ctitelia vymenúvajú aspoň sedem najznámejších bolestí Božej Matky. Obraz Sedembolestnej – Mária drží na svojich kolenách mŕtveho syna, práve zloženého z kríža. Je to chvíľa, ktorá zahŕňa nevýslovnú bolesť ľudského utrpenia a duchovnú jednotu: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova!" (Lk 1, 38). Ako matka Mária prijíma a znáša Kristovo utrpenie v každom okamihu života. Titulom Sedembolestná tak uctievame zvlášť prijatú Máriinu bolesť cez kríž. Pod krížom sa matka ukrižovaného Krista stala matkou mystického tela narodeného z kríža, čím sme zrodení ako kresťania zo vzájomnej obetujúcej sa a trpiacej lásky Ježiša a Márie.

Slováci k nej oddávna prechovávali osobitnú úctu a dôveru v trápeniach. Bohoslužobné texty a piesne vyjadrujú vieru, že Panna Mária neprestáva orodovať za nás a s materinskou láskou sa stará o bratov a sestry svojho Syna. Zbožnosť určila symbolicky sedem bolestí Panny Márie, prislúchajúce k rovnakým príbehom z evanjelia: proroctvo Simeona, útek do Egypta, strata dvanásťročného Ježiša v chráme, stretnutie s Ježišom na krížovej ceste, Ježišovo ukrižovanie a smrť, Ježišovo skladanie z kríža, pohreb Ježiša. Spomienka na tieto bolesti Panny Márie nás pozýva prežívať rozhodujúce chvíle dejín vykúpenia a uctiť si Matku, zjednotenú s trpiacim a ukrižovaným Synom.

Efrém Sýrsky a Sedembolestná

„Aj keď sviatok Sedembolestnej Panny Márie nemá svoj pôvod na slovenskom území, predsa však má svoje mimoriadne miesto v dejinách Slovákov. Silná mariánska úcta, ktorá tvorila súčasť cyrilo-metodského dedičstva Slovákov v spojení so symbolickými siedmimi bolesťami Panny Márie, v ktorých nachádzali počas dlhých starôčí útechu v ich národnom, náboženskom a sociálnom útlaku, vytvárali silné predpoklady, aby sa úcta k Sedembolestnej stala symbolom Slovákov, ktorí ju oddávna považovali za svoju patrónku.

Úcta k siedmim bolestiam Panny Márie… má svoj pôvod na kresťanskom Východe u cirkevného otca sv. Efréma Sýrskeho (306 – 373), ktorý šíril úctu k bolestiam Panny Márie. Na Západe mal svoj pôvod v úcte k piatim bolestiam ukrižovania Pána Ježiša… Tradícia úcty k Sedembolestnej je však na Slovensku najviac zviazaná so Šaštínom, kde sa nachádza milostivá socha Sedembolestnej Panny Márie z roku 1564…" (TK KBS)

Šaštín

„23. novembra 1964 pápež Pavol VI. apoštolským listom *Quam pulchram* potvrdil starobylosť kultu Panny Márie Sedembolestnej ako hlavnej patrónky Slovenska a vyhlásil šaštínsky chrám za baziliku minor. Ten istý pápež v roku 1966 vyhlásil Pannu Máriu Sedembolestnú za hlavnú patrónku." (TK KBS)

Pápež Ján Pavol II. počas svojej druhej apoštolskej cesty na Slovensku v roku 1995 navštívil aj národnú svätyňu v Šaštíne, kde korunoval zázračnú sochu Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska. V homílii nám vtedy adresoval slová: „Chcem v tejto svätyni poprosiť Pannu Máriu, aby aj naďalej poskytovala materskú pomoc pri premene sŕdc. Prosím ju, aby bdela nad celým duchovným životom Slovenska. Zvlášť jej odporúčam mladú generáciu, všetkých trpiacich a všetkých, čo hľadajú pravdu."

Okrúhle výročia

V roku 2014 sa v Šaštíne bude sláviť 450. výročie prvého zázraku na príhovor Sedembolestnej Panny Márie a 50 rokov od jej titulu patrónky Slovenska. Z tohto dôvodu vyhlásili slovenskí biskupi rok 2014 za Rok Sedembolestnej Panny Márie.

Nech je Rok Sedembolestnej Panny Márie, ktorý budeme sláviť, povzbudením k väčšej dôvere a láske k Matke a pochopeniu tých tajomstiev, ktoré sa v nej ukrývajú. Možno pre mnohých to bude príležitosť, aby mohli Matku znova nájsť alebo sa s ňou po prvýkrát stretnúť, alebo ju uvidieť novými očami. ■

František Dancák

50 rokov od druhého vatikánskeho koncilu

SVETLO NÁRODOV

Lumen gentium

Pristupujeme k novej rubrike, ktorej obsahom bude spracovanie koncilových dokumentov a pápežských encyklík. Napriek tomu, že tieto texty sú písané v presnej a odbornej štylizácii, pokúsime sa zachytiť to podstatné v jazyku prístupnom pre široké vrstvy čitateľov a v nevyhnutnej stručnosti.

Lumen gentium je prvá zo štyroch konštitúcií Druhého vatikánskeho koncilu, vyjadrujúca katolícke učenie o Cirkvi smerom do vnútra. Konštitúciou je zvyčajne označený dokument, ktorým sa formuluje vieroučné rozhodnutie. V chápaní koncilu sa výrazom konštitúcia označuje podrobný výklad stanoviska Cirkvi k určitému problému. *Lumen gentium* bola slávnostne schválená 21. novembra 1964.

Svetlom národov je Kristus

Týmito slovami sa začína prvá kapitola dokumentu. A toto svetlo sa odráža na tvári Cirkvi, ktorá odvodzuje svoj pôvod z Kristovho ustanovenia. Kristologický pôvod Cirkvi treba osobitne zdôrazniť, lebo neprajníci a kritici Cirkvi si neuvedomujú, že Cirkev nie je ľudského pôvodu ako každá iná inštitúcia. Konštitúcia pri objasňovaní tajomstva Cirkvi bohato využíva rozličné biblické obrazy, z ktorých je azda najvýstižnejší obraz tajomného Kristovho tela. V tomto obraze je naznačená organická spojitosť pokrstených v Kristovi a ich vzájomná jednota pri zachovaní rozličností darov a úloh v organizme Cirkvi. Veľmi dôležité je učenie obsiahnuté v článku 8, kde sa píše, že jediná Kristova Cirkev jestvuje v Katolíckej cirkvi, ktorú spravuje Petrov nástupca a s ním spojení biskupi. Druhá kapitola s názvom *Boží ľud* obsahuje učenie o všeobecnom kňazstve veriacich. Toto všeobecné kňazstvo pramení vo sviatosti krstu a je podstatne odlišné od sviatostného (hierarchického) kňazstva. V praktickom živote sa uplatňuje svedectvom kresťanského života, sebazapieraním a činorodou láskou. Konštitúcia hovorí o všeobecnom povolaní k spáse a spresňuje kľúčový pojem Boží ľud, ktorý treba dobre pochopiť.
Do Božieho ľudu patria na prvom mieste kresťania katolíci. Na druhom mieste kresťania, ktorí nezachovávajú jednotu spoločenstva s Petrovým nástupcom – rímskym biskupom. Napokon sem patria aj tí, ktorí ešte neprijali evanjelium: „Na prvom mieste ten národ, ktorý dostal zmluvy a prisľúbenia a z ktorého sa podľa tela narodil aj Kristus (porov. Rim 9, 4 – 5); národ milovaný, vyvolený za zásluhy otcov, lebo Božie dary a povolanie sú neodvolateľné (porov. Rim 11, 28 – 29).“ (*Lumen gentium*, 2. kapitola, čl. 16) „Tí, ktorí bez vlastnej viny nepoznajú Kristovo evanjelium a jeho Cirkev, ale s úprimným srdcom hľadajú Boha a pod vplyvom milosti sa snažia skutkami plniť jeho vôľu, poznávanú hlasom svedomia, môžu dosiahnuť večnú spásu.“ (LG čl. 16) Kto by však vedel, že Katolícku cirkev založil Kristus ako nutný prostriedok spásy a nechcel by do nej vstúpiť, nemôže byť spasený. Zo skutočnosti, že je ešte veľa tých, ktorí nepatria do Katolíckej cirkvi, vyplýva povinnosť konania misie. Tretia kapitola obsahuje hierarchickú štruktúru Cirkvi. Cirkev je podľa úmyslu svojho zakladateľa hierarchickou spoločnosťou. Je ustanovená na apoštoloch a postavená na Petrovej skale. Neviditeľným základom je sám Ježiš Kristus. Biskupi sú nástupcami apoštolov, riadnymi pastiermi zvereného celku Cirkvi. Medzi sebou vytvárajú biskupské kolégium. V ich službe im pomáhajú kňazi, ktorí tvoria v jednotlivých eparchiách kňazské presbytérium. Na najnižšom stupni kňazstva sú diakoni, vysvätení na službu.

Štvrtá kapitola pojednáva o laikoch a ich účasti na cirkevnom živote. Laici sú v prvých radoch Božieho ľudu, žijú vo svete a majú ho premieňať ako kvas cesto v duchu evanjelia. Konštitúcia laikom priznáva podiel zodpovednosti na živote Cirkvi v konkrétnych pomeroch a okolnostiach. Piata kapitola konštitúcie hovorí o svätosti Cirkvi a povzbudzuje k nej aj všetkých jej členov. Povolanie k svätosti je zrastené so základným kresťanským povolaním. Každému stavu a jednotlivcovi sa priznáva vlastná cesta svätosti, ale všetky cesty majú svoj základ v Božej láske. Šiesta kapitola sa venuje rehoľnému stavu. Siedma sa zameriava na eschatologické povolanie a charakter putujúcej Cirkvi. Zdôrazňuje skutočnosť, že jednota pozemskej a nebeskej Cirkvi sa uskutočňuje v posvätnej liturgii, v ktorej na nás pôsobí prostredníctvom sviatostí tajomná sila Svätého Ducha. Záverečná kapitola sa venuje Presvätej Bohorodičke, jej úlohám v dejinách spásy a z nich vyplývajúcemu zameraniu na Cirkev. ■

Michal Hospodár
ilustračná snímka: blogspot.com

slovo svätého otca

Život sa smrťou nekončí

Svätý Otec František počas generálnej audiencie, na ktorej sa venoval „zomieraniu v Kristovi“, povedal: „Ak žijeme spojení s Kristom a jemu verní, dokážeme s nádejou a vyrovnanosťou čeliť aj prechodu smrti. Cirkev sa modlí takto: ‚A hoci nás zarmucuje neodvratný údel smrti, potešuje nás prísľub budúcej nesmrteľnosti.‘ Toto je nádherná modlitba Cirkvi. Človek má tendenciu umrieť tak, ako žil. Ak bol môj život putovaním s Pánom, s dôverou v jeho nesmierne milosrdenstvo, budem pripravený prijať poslednú chvíľu mojej pozemskej existencie ako definitívne dôverné odovzdanie sa do jeho láskavých rúk v očakávaní, že budem nazerať na jeho obličaj tvárou v tvár. To je to najkrajšie, čo sa nám môže prihodiť: kontemplovať zoči-voči Pánovu nádhernú tvár. Vidieť ho, aký je: krásny, plný svetla, plný lásky a nežnosti. K tomuto bodu kráčame: k stretnutiu s Pánom.“ (úryvok katechézy zo 4. decembra 2013)

Večný život sa začína za zemi

Svätý Otec v pravidelnej stredajšej katechéze rozprával o vzťahu Kristovho a nášho vzkriesenia: „Ježiš nás očakáva. Pretože je vzkriesený, všetkých nás vzkriesi silou svojho zmŕtvychvstania! Už v tomto živote máme účasť na Kristovom zmŕtvychvstaní. Ak je pravda, že Ježiš nás vzkriesi na konci čias, je pravda aj to, že v istom zmysle sme s ním už vzkriesení. Večný život sa začína už v tejto chvíli! Začína sa počas tohto života, smerujúc k momentu konečného vzkriesenia. Sme už vzkriesení! Vskutku, prostredníctvom krstu sme ponorení do Kristovej smrti a zmŕtvychvstania a máme účasť na novom živote, ktorý je jeho životom. Práve preto máme pri očakávaní posledného dňa v sebe semienko vzkriesenia ako závdavok plného zmŕtvychvstania, ktoré dostaneme ako dedičstvo. Preto aj telo každého z nás je ozvenou večnosti, máme mať k nemu vždy úctu. Predovšetkým si máme vážiť a milovať život tých, ktorí trpia, aby cítili blízkosť Božieho kráľovstva a charakter večného života, v ústrety ktorému kráčame. Táto myšlienka nám dáva nádej! Sme na ceste k vzkrieseniu. Naša radosť spočíva v tomto: jedného dňa sa stretnúť s Ježišom, stretnúť sa s ním všetci spolu, – nie tu na námestí, inde – ale všetci spolu, radostní s Ježišom.“ (úryvok katechézy z 27. novembra 2013)

Náš Boh je radostný

V jednej zo svojich homílií sa Svätý Otec František zamýšľa nad Ježišovou radosťou a hovorí: „Ježiš bol plný radosti. Naplnený radosťou. V intimite so svojím Otcom jasal radosťou vo Svätom Duchu a chválil Otca. Toto je skutočné vnútorné mystérium Ježiša, vzťah s Otcom vo Svätom Duchu. Toto je vnútorná radosť, ktorú nám dáva. A táto radosť je pravým pokojom. Nie je to pokoj statický, pokoj ako ticho. Nie. Kresťanský pokoj je radostný pokoj, pretože náš Pán je radostný. Je radostný, keď hovorí o Otcovi, veľmi Otca miluje, a tak nemôže hovoriť o Otcovi bez radosti. Náš Boh je radostný. A Ježiš chcel, aby jeho nevesta, Cirkev, bola radostná. Nemožno si predstaviť Cirkev bez radosti a radosť Cirkvi je práve toto: Ohlasovať meno Ježiš.“ (úryvok homílie z 3. decembra 2013)

„Žiť lásku znamená nehľadať svoje vlastné záujmy, ale niesť bremená slabších a chudobných.“ (*tweet* Svätého Otca Františka z 25. novembra 2013)

„Všetci sme pozvaní k priateľstvu s Ježišom. Nebojte sa a dovoľte Pánovi, aby vás miloval.“ (*tweet* Svätého Otca Františka z 3. decembra 2013)

podľa www.radiovaticana.org
pripravil Marek Baran

slovo metropolitu

Christos posredi nas!

Drahí naši veriaci, milí gréckokatolíci,

prijal som úlohu prihovárať sa vám ako váš pastier aktuálnymi slovami. S radosťou sa o to budem snažiť.

Na úvod všetkým čitateľom nášho časopisu Slovo prajem požehnaný a milostiplný nový rok 2014. Začnem radosťou, ktorú sme všetci prežili v septembri minulého roka v Košiciach počas Národného pochodu za život. Bolo rukolapne cítiť prítomnosť Božieho Ducha v tomto skoro stotisícovom dave ľudí. Prečo? Preto, že sme počuli výzvu biskupov Slovenska a verejne sme sa hlásili k ochrane života a k podpore rodín.

Rodina je veľkým darom pre celé ľudstvo. Rodina je kolíska života a najlepšie hniezdo na jeho prijatie i na výchovu detí. Bolo veľmi dobré, že v tomto dejinnom okamihu, v čase pošliapavania práv rodiny, v čase, keď sa masmédiá rodine vysmievajú a dávajú do popredia akési choré alternatívy, ktoré nemajú nič spoločné s manželstvom a s rodinou, že v tomto dejinnom okamihu sme sa zobudili a začali sme sa modliť za rodiny na Slovensku a za ochranu života, ktorý nám Pán požehnáva práve cez rodinu. Ľudia, ktorí sa snažia rozbiť rodinu a žiť neviazane, ba až zvrátene, boli šokovaní toľkými mladými ľuďmi, ktorí sa zišli na pokojnom pochode.

To však bol iba úspešný začiatok našich snáh, teraz musia nasledovať modlitby za ochranu a podporu zdravých rodín a za ochranu života. Teraz majú nasledovať ďalšie kroky a rôznorodé aktivity na podporu rodín. Áno, máme žiadať prijatie jasného zákona na ochranu manželstva a rodiny, lebo proti rodine boli v ostatnom období vyvíjané nemalé tlaky a rodiny boli nielen zaznávané, ale priam ponižované. Možno bude nevyhnutné aj ďalšie demonštratívne svedectvo národa, podobné, o akom sme svedčili v Košiciach. O význame rodiny sa treba rozprávať s ľuďmi doma, na ulici i v zamestnaní. Všetci si máme vážiť život, chrániť ho a máme sa preň otvárať. Máme potláčať svoj egoizmus a svoju pohodlnosť, a prijímať viacero detí do svojich rodín, veď sú pre nás Božím darom a požehnaním. Aby naše kresťanské rodiny boli uzdravené vo svojich koreňoch, mali by byť početnejšie, aby sa deti mohli učiť už v rodine vzájomnému zdieľaniu sa.

To, čo je najdôležitejšie, píšem nakoniec. Všetci členovia našich rodín bytostne potrebujú Božiu milosť. Ňou obsiahnu jednotlivci i celé naše rodiny to, čo najviac potrebujú. Na základe Božej milosti budú naše rodiny zdravšie a požehnanejšie.

Zo srdca žehnám gréckokatolíckym rodinám, ale aj všetkým rodinám na Slovensku a modlím sa za ich jednotu a lásku.

vladyka Ján Babjak SJ

Poklona Najsvätejšej Trojici

Profesor Vojtech Boháč je jedným z našich popredných liturgistov. A keďže sviatok Bohozjavenia najintenzívnejšie vnímame práve cez bohoslužobné obrady, položili sme mu niekoľko otázok o ich vývoji.

Prvotní kresťania mali vo veľkej úcte sviatok Bohozjavenia. Čo pre nich znamenal? Existoval aj pôst, ktorý mu predchádzal?

Sviatok Bohozjavenia patrí popri sviatku Paschy a Zostúpenia Svätého Ducha k najstarším sviatkom východných cirkví. Sláviť sa začal už na prelome 2. a 3. storočia. Zmieňuje sa o ňom nielen apoštolská konštitúcia, ktorá vznikla v 4. storočí, ale aj takí svätci, ako sú Kliment Alexandrijský, Hypolit Rímsky, Ján Zlatoústy, Gregor Nyssenský či Augustín.

V prvotných časoch znamenal sviatok Bohozjavenia pre kresťanov krst katechumenov – zvaný aj *osvietenie – prosviščenije*, lebo katechumeni sa volali aj *osvietení – prosviščennyji*. Odtiaľ pochádza aj odvodený názov. Ježiš Kristus prichádza, aby osvietil každého človeka: „Ľud bývajúci v temnotách uvidel veľké svetlo. Svetlo zažiarilo tým, čo sedeli v temnom kraji smrti“ (Mt 4, 16). Niektorí teológovia spájajú slovo *prosviščenije* so sviečkami, ktoré krstenci dostávali pri krste, aby im symbolizovali svetlo pravého poznania Boha. Text z prosby v obrade krstu to dosvedčuje: „Za toho, ktorý teraz prichádza k svätému osvieteniu, a za jeho spásu modlime sa k Pánovi.“ V týchto prvotných časoch sa pôst pred Bohozjavením ešte neobjavil.

Ako sa vyvíjal tento sviatok?

Najstaršie stopy sviatku vedú do egyptskej Alexandrie, kde sa cirkevný spisovateľ Klémens začiatkom 3. storočia zmieňuje o gnostickej sekte bazilidiánov, ktorí v januári slávili sviatok Ježišovho krstu. V dejinách sviatku na Východe môžeme rozlíšiť tri obdobia.

V prvom období tento sviatok obsahoval narodenie Ježiša Krista, jeho krst, poklonu mudrcov a prvý zázrak v Káne Galilejskej.

Ako druhé obdobie môžeme vnímať 4. storočie, keď mal medzi uvedenými prvkami prvé miesto sviatok Narodenia Ježiša Krista.

A tretie obdobie sa začalo koncom 4. storočia. Vtedy sa sviatok Narodenia Ježiša Krista a poklona mudrcov oddelili a preložili sa na 25. december. Dňom Pánovho krstu ostal 6. január. Za cisára Teodózia II., nazývaného aj Teodózius Mladší (408 – 450), bol dokonca štátnym sviatkom.

Ako vyzerá slávenie tohto sviatku?

Bohozjavenie patrí na Východe k dvanástim veľkým sviatkom. Príprava sa začína *predprazdenstvom* 2. januára a trvá do 4. januára (vrátane). 5. januára je predvečer Bohozjavenia – *navečérije Bohojavlénija*. V tento deň je prísny pôst spojený so zdržanlivosťou od mäsa.

Zrána sa modlia Kráľovské hodinky (*Carske časy*), v poobedňajších hodinách sa slávi Liturgia svätého Bazila Veľkého s večierňou, posvätenie vody, veľké povečerie s lítiou a utiereň.

V samotný sviatok Bohozjavenia má liturgia svoje vlastné menlivé časti. Po speve *„Nech je požehnané Pánovo meno“* sa koná obrad posvätenia vody. Sviatok Bohozjavenia má 8 dní *poprazdenstva*. Ukončenie sviatku (*otdanie)* je 14. januára. V Prešovskej gréckokatolíckej metropolii je sviatok Bohozjavenia prikázaným sviatkom.

Je známe, kto napísal tieto modlitby a stichyry?

Liturgické texty k sviatku zložili Anatolij Carihradský, Sofrón Jeruzalemský Kozma Majumský, Ján z Damasku, Germán Carihradský a Jozef Studita.

Má tento sviatok židovské korene?

Bohozjavenie, po grécky *Epifaneia* či *Theofaneia*, znamená zjavenie sa Boha. V Starom zákone čítame o slávnych zjaveniach sa Boha svätým mužom Starého zákona. Najznámejšie je zjavenie sa Boha na hore Sinaj Mojžišovi, keď s ním hovoril z tváre do tváre. Vo všeobecnosti obsah pojmu Bohozjavenia a jeho chápanie je spoločné kresťanom aj židom, ale sviatok Bohozjavenia v byzantskom liturgickom kalendári nemá židovský pôvod. V antickom svete *epifánia* znamenala tiež zjavenie sa božstva alebo vstup panovníka do mesta, kde bol prijímaný ako „záchranca“.

Prečo sa od tohto sviatku oddelil sviatok Narodenia Pána?

Kresťania v prvých troch storočiach neslávili Narodenie Ježiša Krista osobitne. Bohozjavenie v prvých storočiach neznamenalo iba Ježišovo zjavenie sa počas krstu v Jordáne, ale aj celkovo jeho zjavenie sa na Zemi. Keď sa na Západe udomácnil z Východu prebraný sviatok Bohozjavenia, keďže obidva sviatky – Narodenia i Bohozjavenia – vlastne obsahovali to isté tajomstvo, bolo ich treba rozlíšiť pre rôzny obsah.

Sú obrady sviatku Bohozjavenia podobné na celom kresťanskom Východe?

Ak pod kresťanským Východom máme na mysli najrozšírenejší byzantský obrad, tak o obradoch sviatku Bohozjavenia môžeme povedať, že sú v podstatných prvkoch rovnaké. Pochopiteľne, rozdielnosti v nepodstatných prvkoch existujú. Na Bohozjavenie sa všade svätí voda. Kým v Prešovskej metropolii počas svätenia vody kňaz používa na požehnanie vody trojitú sviečku, dýcha na ňu a žehná je rukou ponorenou vo vode, inde tieto úkony nie sú.

Najčastejšie si tento sviatok spájame so svätením jordánskej vody. Ako sa svätila táto voda v minulosti?

Obrad posvätenia vody vznikal a vyvíjal sa celé stáročia. Pôvodný obrad posvätenia vody nepoznáme. Napríklad na prelome 9. a 10. storočia sa voda svätila na konci svätej božskej liturgie. Speváci spievali tropár *„Hlas Pánov“*, počas ktorého všetci išli do predsiene chrámu ku krstiteľnici. Tu diakon spieval ekténiu a patriarcha sa pomodlil modlitbu posvätenia vody a žehnal ju. Čítali sa tu tri čítania a s opätovným spevom tropára *„Hlas Pánov“* sa končil obrad posvätenia. Od 13. storočia sa obrad posvätenia vody približoval k súčasnej podobe obradu a počas 14. – 16. storočia celkom nadobudol súčasnú podobu.

V našom regióne sa v minulosti často svätila voda v prírode – išlo o svätenie vody v potokoch a riekach. Keďže sviatok pripadol na chladné zimné obdobie, do ľadu bol vysekaný otvor v tvare kríža. Pred druhou svetovou vojnou napríklad v Košiciach na tento sviatok nielen vysekali takýto otvor do Hornádu, ale na jeho brehu z ľadu postavili aj veľký kríž. Aj dnes existujú farnosti, napríklad Jakubany, kde sa tento zvyk udržiava.

Čo pre vás znamená tento sviatok?

Osobne práve v tento deň najintenzívnejšie vnímam tajomstvo Najsvätejšej Trojice. Nádherne to vystihuje začiatok tropára tohto sviatku: *„Pri tvojom krste v Jordáne zjavila sa, Pane, poklonyhodná Trojica...“* Pre mňa je tento deň práve o poklone Trojici, ktorá nás zachránila – spasila.

za rozhovor ďakuje Juraj Gradoš
snímka: www.easterngiftshop.com

Život na dlh

Slovenská rozprávka *O troch grošoch* hovorí o mužovi, ktorý si zarobil tri groše. Jeden investoval do syna, druhý spláca svojmu otcovi a z tretieho žil. Tento spôsob hospodárenia v tej či onej podobe sa u nás udržiaval až do konca minulého tisícročia. Mnohí emigranti, ktorí sem prichádzali spoza „veľkej mláky“, hovorili o dobrom hospodárení miestnych ľudí, ktorí majú svoje domy, pozemky, role... Tam u nich sa už v tom čase žilo na dlh. Ľudia si požičiavali, zadlžovali sa...

Za desať rokov prvého tisícročia sa zdá, že ich úspešne dobiehame. A to tak v meradle štátu, ktorého zadlženosť rapídne rastie, ako aj v meradle domácností. Za ostatné obdobie stúpla priemerná zadlženosť slovenských domácností z 9% v roku 2001 na 48% hrubého príjmu obyvateľstva v roku 2013. Vyplýva to z analýzy VÚB banky. Takže z každého eura, čo zarobíme, už dlžíme priemerne pol eura. A štát zasa dlhuje ešte viac než pol eura. Takže nám neostáva nič, len sa znova zadlžiť. Až kým nepredáme domy, pozemky, role... a možno aj svoju slobodu a dušu.

Keď totiž budeme dlžní až po uši a nebude nádeje, prijmeme akúkoľvek ponuku na záchranu a aj jej podmienky, akokoľvek by boli pre nás ťažké. A to nemyslím na ťažobu po materiálnej stránke. Staneme sa súčasťou životného okruhu tých, ktorí takto žijú už desaťročia. Prejedajú si svoju budúcnosť a prejedajú ju i nám. Ich smerovanie bude i naše. A smer ich cesty je zrejmý. No z tejto cesty je len veľmi bolestivý a ťažký návrat.

Je to cesta neslobody, otroctva tela i duše, pracovania na iných, na ich blahobytný život. Je to nová forma tvrdého kapitalizmu či otroctva, keď si novodobí páni nie reťazami, ale úvermi a dlhmi pripútajú svojich nových otrokov – nás a naše deti. A oni, bez vlastného názoru, vychovaní tak od škôlky, budú slepo počúvať ich príkazy, ako je to v totalitných režimoch.

Idú časy, keď sa napĺňajú Ježišove slová: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho. Veď čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?!“ (Mt 16, 24 – 26). Na druhej strane možno konečne nájdeme odpoveď na otázku: „Za čo vymení človek svoju dušu?“

Juraj Gradoš

rodová ideológia

Vieme, o čo ide?

Pastiersky list otcov biskupov, ktorý sa čítal v prvú adventnú nedeľu vo všetkých katolíckych chrámoch na celom Slovensku, vyvolal vlnu kritiky a nepochopenia. Jednou z hlavných príčin bolo to, že otcovia biskupi po prvýkrát spomenuli takzvanú *gender* ideológiu a upozornili na jej prepojenie s kultúrou smrti, o ktorej píše Ján Pavol II. v encyklike *Evangelium vitae* (*Evanjelium života*). Táto encyklika, vydaná ešte v roku 1995, upozorňuje na nebezpečenstvá, ktoré vyplývajú z relativizácie morálky a ohrozujú ľudskú dôstojnosť. Spomedzi nich azda najväčšou hrozbou je strata ľudskej dôstojnosti a hodnoty ľudského života.

Gender

Termín *gender* sa z angličtiny do slovenčiny prekladá slovom *rod*, prípadne sa neprekladá vôbec. Naša gramatika pozná mužský, ženský alebo stredný rod. Tu niekde má svoj koreň aj ideologické použitie slova rod – neoznačuje pohlavie človeka, ktoré je dané od narodenia, ale skôr niečo ako sociálnu rolu, ktorá s pohlavím vôbec nesúvisí.

Tento spôsob nazerania na ľudskú sexualitu ako jedna z prvých uviedla francúzska spisovateľka Simone de Beauvoirová, keď napísala: „Ženami sa nerodíme, ženami sa stávame“. Inak povedané, spôsob, akým prežívame vlastnú sexualitu, môže byť celkom odlišný od toho, či sa niekto narodí ako žena, alebo muž. Nie je to otázka objektívnej určenosti, ale spoločenského tlaku. A zástancovia rodovej ideológie hovoria, že takýto tlak obmedzuje slobodu človeka, preto treba proti nemu bojovať. Ich cieľom je, aby sa mohol každý rozhodnúť sám, kým bude: mužom či ženou, heterosexuálom, homosexuálom, alebo transsexuálom.

Európska legislatíva

Pojem rod sa však dlhé roky používal výlučne vo význame pohlavie. Bolo to tak aj v európskej legislatíve, na ktorú sa obhajcovia rozšírenej definície tohto termínu často odvolávajú.

Článok 2 *Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva* (ES) hovorí, že podpora rovnoprávneho postavenia mužov a žien je jednou z úloh Európskeho spoločenstva.

Článok 3 (2) hovorí, že spoločenstvo sa vo všetkých svojich činnostiach zameriava na odstránenie nerovností a podporu rovnoprávnosti medzi mužmi a ženami.

Článok 13 zmluvy umožňuje prijať opatrenia na boj proti diskriminácii založenej na pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní, alebo viere, zdravotnom postihnutí, veku, alebo sexuálnej orientácii.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania komplexne pokrýva viacero aspektov rovnakého zaobchádzania a zároveň nahradila niekoľko rôznych smerníc, ktoré tieto aspekty upravovali v minulosti. Ako som už spomenula, v tejto smernici sa objavuje aj zákaz diskriminácie v zamestnaní na základe sexuálnej orientácie. Tá je uvádzaná ako samostatný dôvod diskriminácie.

Významové posuny

Situácia sa však v ostatných rokoch zmenila. Ten, kto sa zaoberá EÚ alebo národnými usmerneniami „rodovo orientovanej politiky“, veľmi rýchlo zistí, že tento termín je ťažko uchopiteľný. Často znamená iba „rovnoprávnosť mužov a žien“, niekedy sa týka lepšieho „zosúladenia zamestnania a rodiny“, ktoré má zlepšiť postavenie žien na trhu práce.

Politika *gender mainstreamingu*, teda „uplatňovania rodového hľadiska“, sa usiluje zrušiť rozdiely medzi mužmi a ženami, ktorých pôvod vidí ako „kultúrny“, založený na zvykoch a tradíciách. Domyslene do konca by táto politika viedla k úplnej rovnosti medzi pohlaviami a biologické pohlavie by bolo zredukované na nepodstatnú vlastnosť človeka, ktorá nie je významnejšia než napríklad rozdielna farba vlasov.

Rozšírené chápanie termínu *gender* nemá oporu ani v medzinárodnom práve. Jeho jedinú definíciu nájdeme v Rímskom štatúte Medzinárodného trestného tribunálu v článku 7. Tá je plne v súlade s dovtedajším chápaním medzinárodného práva a definuje termín *gender* ako „... poukazujúci v spoločenskom kontexte na obe pohlavia, mužov i ženy. Termín pohlavie nenaznačuje iný význam, ktorý by sa líšil od už uvedeného významu“. Aj preto v kodifikovanom slovenskom znení Rímskeho štatútu, tak ako bol zverejnený v Zbierke zákonov, sa slovo *gender* prekladá ešte ako pohlavie.

Náznak zmeny vo význame sa objavil počas Štvrtej svetovej konferencie o ženách, ktorá sa konala v roku 1995 v Pekingu. V neformálnych diskusiách sa tam objavilo iné, radikálne chápanie termínu *gender*. To však bolo odmietnuté. Predseda konferencie na odporúčanie väčšiny členských štátov výslovne vyhlásil, že slovo *gender* sa používa v obvyklom význame a vzťahuje sa na mužov a ženy. Zdôraznil tiež, že nebol zamýšľaný „žiaden nový význam alebo konotácia tohto termínu“. Žiaľ, toto vyhlásenie nie je záväznou súčasťou prijatých dokumentov.

Ďalší zdroj rodovej ideológie

Hnacím motorom tejto revolučnej politiky, ktorá sa usiluje o dosiahnutie úplnej rovnosti medzi mužmi a ženami, je názor, že akákoľvek nerovnosť vedie k hierarchizovaniu ľudí. A to zase k podrobeniu a vykorisťovaniu. A tak sa dostávame k ďalšiemu zdroju rodovej ideológie, ktorým je marxistická a post-marxistická doktrína.

Klasický komunizmus sa nikdy netajil, že chce odstrániť „buržoázno-kapitalistické mocenské štruktúry“. Manželstvo a rodina nie sú podľa tohto chápania ničím iným než produktmi mocenskej štruktúry, ktorá má slúžiť na udržiavanie moci kapitálu. Preto treba mládež sexualizovať, podporovať alternatívne formy partnerstva a zobrať deti čo najskôr zo starostlivosti rodičov.

Ak sa biologicky podmienená identita raz a navždy pevne daná pohlavím zmení na rodové seba-určenie, požiadavka rovnosti nevyhnutne vedie k uzákoneniu „manželstva“ osôb rovnakého pohlavia. Princíp rovnosti vytvára právny základ, ktorý takmer vylučuje opozíciu k takémuto zákonu.

Prirodzené práva

Slovensko nemá žiaden právny záväzok voči EÚ, z ktorého by vyplývala povinnosť akceptovať rodovú ideológiu. Treba si uvedomiť jedno: neexistujú špeciálne ženské práva a mužské práva, neexistujú ani zvláštne práva ľudí s inou sexuálnou orientáciou. Existujú len prirodzené práva každej ľudskej osoby. V týchto právach sme si všetci rovní a spravodlivá spoločnosť musí úzkostlivo dbať o to, aby nikomu nemohli byť tieto práva upierané. Ja ako žena nemám menej, ale ani viac práv ako môj manžel. Človek s homosexuálnou orientáciou nesmie byť diskriminovaný na pracovisku ani v politike, pokiaľ mu jeho sexuálna orientácia nebráni vo výkone jeho povinností. Žiaden človek nesmie byť občanom druhej kategórie. Ak sa však vyskytnú problémy, a tie sa vyskytnú vždy, treba ich riešiť priamo, a nie skryte cez zmeny definícií základných spoločenských vzťahov. Pretože takéto zmeny obchádzajú potrebu spoločenského konsenzu a vyvolávajú napätie.

Záverom

Je preto dobre, že naši biskupi nahlas upozornili na to, že by sme sa mali vrátiť k pôvodným spoločne zdieľaným hodnotám, na ktorých vzniklo Slovensko aj Európa, a k princípom, ktoré rešpektujú ľudskú prirodzenosť. Ženskosť a materstvo nie sú predsudky, ale realita života. Popieranie tejto reality nielenže uráža každú ženu a matku, ale zároveň podrýva základy, na ktorých stojí svet, ako ho poznáme. ■

Anna Záborská

ilustr. snímka: www.insuranceage.co.uk

Formy okultizmu

Mágia. Katechizmus Katolíckej cirkvi zaraďuje mágiu medzi hriechy proti prvému Božiemu prikázaniu a definuje ju takto: „Všetky praktiky mágie alebo čarodejníctva, ktorými si človek chce podmaniť skryté mocnosti, aby ich postavil do svojich služieb a dosiahol nadprirodzenú moc nad blížnym – hoci aj preto, aby mu získal zdravie...“ (KKC 2117)

O rôznych druhoch mágie už bolo v našom časopise písané, preto len pripomenieme základné delenie mágie na čiernu a bielu. Podstatou čiernej mágie je škodiť. Zameriava sa na zločinné ciele, akými sú vyvolanie choroby, nešťastia alebo smrti. Tento druh mágie je zameraný na ovplyvňovanie udalostí pre vlastný prospech človeka, ako napríklad zabezpečenie bohatstva. Biela mágia je v skutočnosti čierna mágia zahalená do náboženského šatu. „A nečudo, veď sám satan sa tvári ako anjel svetla. Nie je teda divné, keď sa aj jeho služobníci vydávajú za služobníkov spravodlivosti. Ale ich koniec bude taký, aké sú ich skutky.“ (2 Kor 11, 14 – 15) Praktiky bielej mágie sú naoko zamerané na dosiahnutie dobrého cieľa, ako je uzdravenie, vyriešenie ekonomických problémov, obnova lásky.

Mágia v akejkoľvek podobe je javom, ktorý nemá nič spoločné s pravým uctievaním Boha. Praktizovanie magických obradov odrezáva človeka od Boha. Vo Svätom písme nachádzame dôkaz, že magické obrady namiesto záchrany privolali ešte horšiu situáciu. „Hókusy ich čarodejníckeho umenia tu boli bezmocné, hanebne sa osvedčila skúška pre ich chvastanie sa vedou. Lebo tí, čo sľúbili, že z chorej duše vypudia i strach, i zmätok, na smiešny strach ochoreli sami.“ (Múd 17, 7 – 8)

Pre kresťana je neprijateľná myšlienka, že jeho život môžu ovládať tajné sily, ktorými možno pomocou magických obradov manipulovať. Pokrstený veriaci by mal odmietnuť akúkoľvek formu magických praktík, pretože by si mal uvedomovať, že ho Boh povolal do slobody, čo znamená, že mu dal možnosť slobodne odpovedať na jeho plán lásky. Pre prežívanie kresťanskej viery je veľmi nebezpečné vyhľadávanie rôznych nadprirodzených javov, ktoré majú tajuplný ráz a odvádzajú od Boha. Pravý postoj viery nepotrebuje žiadne nadprirodzené javy, dôležité je stretnutie so živým Kristom. Veriť v Ježiša Krista, počúvať jeho slovo, dôverovať mu a nasledovať ho je podstatným cieľom, ktorý má kresťan hľadať a usilovať sa ho dosiahnuť.

Antónia Rabatínová

Animátorská škola animátora dobrovoľníka v Bárke v Juskovej Voli

Karol Wojtyla

Blahoslavený pápež Ján Pavol II. bude svätorečený 27. apríla 2014. Bude však svätorečený aj Karol Wojtyła? Trocha provokatívna otázka smerujúca k zamysleniu sa nad životom obľúbeného pápeža. Mnohí totiž povedia, že svätým sa stal až nástupom na Petrov stolec. Život bl. Jána Pavla II. (Karola Wojtyłu) je poznačený snahou o dosiahnutie svätosti už od jeho útleho detstva. Preto sa môže stať zvláštnym príkladom aj pre mládež dnešnej doby. Hoci sa narodil z pohľadu súčasnej mládeže dnes už v nemodernej dobe (18. mája 1920), jeho život a riešenie jednotlivých životných situácií môžu ponúknuť vzor nasledovania.

Zo života

Karol sa narodil ako tretie dieťa. Do jeho života skoro vstúpili životné tragédie. Tie ovplyvnili jeho pohľad na život. Ešte v predohre dospelosti bol Karol prinútený položiť si otázku o zmysle svojho jestvovania. Prvou silnou emocionálnou udalosťou v živote Karola bola smrť matky Emílie. Zomrela v roku 1929. Veľa sa popísalo o tom, aký vplyv mala na Wojtyłu jej skorá smrť. Dá sa však vo všeobecnosti povedať, že mariánska úcta mu materinskú lásku nahrádzala. Krátko po smrti svojej matky, vo svojich desiatich rokoch, sa dal vo vadovickom karmelitánskom kláštore zapísať do škapuliara. Píše o tom: „Aj ja som sa zapísal na nosenie škapuliara a nosím ho do dnešného dňa. Farský kostol i kláštor na Górke formovali moju mariánsku zbožnosť v rokoch detstva a dospievania až po maturitu.“ (V tomto škapuliari aj zomrel.) Veľkú úctu k Panne Márii vštepil do Lolkovho (takto Karola volali doma) srdca aj jeho otec. V autobiografii si na svojho otca spomína ako na človeka, ktorého život sa stal životom stálej modlitby: „Neraz som sa zobudil a videl som svojho otca na kolenách s ružencom v ruke.“ Karol Wojtyła nielenže odporúčal všetkým opusteným materskú lásku Panny Márie, dokonca na ňu nezabudol ani vo svojom životnom motte: „*Totus Tuus*“. Ďalšou tragédiou, a zároveň silným príkladom pri formovaní mladých Karolových ideálov bola hrdinská smrť jeho brata Edmunda. Keď mal trinásť rokov, jeho brat lekár pomáhal pri liečení epidémie šarlachu v nemocnici. Nakazil sa a v mladom veku zomrel. Heroická smrť brata pri výkone povolania bola preňho v neskorších rokoch života silným motívom na darovanie života v službe ostaným. Tento odkaz Karol Wojtyła neustále pripomínal nielen mládeži, ale aj všetkým, ktorí sa obetujú pre svoje povolanie, vierovyznanie, komukoľvek, kto trpí pre konanie dobrého diela vo svete.

Počas druhej svetovej vojny pracoval Karol v kameňolome. Keď sa v roku 1940 z neho vracal domov, šiel hneď za otcom. No našiel ho mŕtveho. Plakal a obviňoval sa, že nebol pri ňom, keď umieral. V tomto svetle vnútorného očisťovania sa zrodilo jeho povolanie stať sa kňazom. V roku 1942 sa rozhodol nastúpiť do tajného kňazského seminára.

Cesta mladosti

Karol Wojtyla ostal celkom sám, no nepodľahol zúfalstvu. Chcel čoraz viac aj navonok prejaviť a zrealizovať svoju vôľu, zjednotiť sa s trpiacim a pokorným Kristom. Mladosť Karola Wojtyłu, spôsob, ktorým riešil vážne životné problémy, je cestou svätosti a cestou viery, ktorú môže nasledovať aj dnešná mladá generácia. Je to cesta, kde hovorí Wojtyłova mladosť mládeži!

Ponúkam vám desať bodov, ktorými sa podľa vzoru Karola Wojtyłu môžete riadiť:

1. Samota (opustenosť) nemusí byť frustrujúca, hoci je emocionálne náročná. Treba nájsť duchovný rozmer svojho vlastného bytia.
2. Sebaprijatie. Mladý človek musí dôjsť k prijatiu svojho života bez sebaklamu, no zároveň bez prehnanej sebaľútosti.
3. Schopnosť odpustiť sebe a ostatným (aj rodičom a Bohu).
4. Prijať svoj sociálno-emocionálny status na mieste, kde prežívate svoj život.
5. Schopnosť nájsť životné zameranie a cieľ života.
6. Schopnosť komunikovať s okolím a neupadnúť do introvercie.
7. Vytvárať priateľské vzťahy s okolím.
8. Mať záľuby, vzdelávať sa, športovať.
9. Priznať si problém a nájsť konštruktívne riešenie bez prehnanej emocionality.
10. Nestratiť ideály. Nájsť vhodné idoly nasledovania (vzor materstva, otcovstva, ľudskosti). ■

Tomáš Haburaj

Božie zázraky

Pani Anežka Lajčinová je spolupracovníčkou rehole jezuitov. Pracuje na provincialáte. Život tejto tichej ženy v zrelom veku je dláždený rôznymi krížmi. Posúďte sami: niekoľko rokov pracovala na gynekologicko-pôrodníckom oddelení a svoju prácu pôrodnej asistentky milovala. Po roku práce sa vydala, no s manželom už zanedlho zistili, že nikdy nebudú môcť mať deti. Viete si predstaviť trápenie ženy, ktorá v nemocnici asistuje mamičkám pri príchode ratolestí na svet a v duchu musí spracovať ono strašné zistenie, že ona nikdy nebude mamou, hoci po tom túži? „Prežila som strašné trápenie a možno to bolo aj spúšťačom ťažkej choroby,“ povedala o tejto situácii Anežka. Musela ju spracovať a s manželom celkom prirodzene začali uvažovať o adopcii. Zámery im prekazilo smutné zistenie: u pani Anežky sa objavili veľké bolesti hrudníka. Röntgenový snímok však neodhalil nič. Prešlo trištvrte roka a jej bolo zdravotne stále horšie. Po objavení hrčky na krku už nasledovalo vyšetrenie na onkológii. Svoju diagnózu – rakovina – sa dozvedela tesne pred Vianocami. Manželovi sa zdôverila, ale rodine to oznámila až po sviatkoch. Po Vianociach podstúpila operáciu, pri ktorej prišla aj o slezinu a rok prijímala chemoterapiu. V závere tejto liečby dostala zápal pľúc. Verili by ste, že so štyridsaťstupňovými horúčkami ju lekári poslali domov? Anežka má na to jediné vysvetlenie: „Zrejme si mysleli, že je to môj koniec,“ povedala mi. No Boh konal. Poslal k nej priateľku, ktorá sa o ňu dva týždne intenzívne starala. „Nikdy nezabudnem, ako ma pri kŕmení jedlom neustále povzbudzovala slovami: ‚Túto lyžičku zješ za mamu, túto za otca‘ a tak ďalej... A ja som sa za tie dva týždne z choroby dostala, čo považujem za Boží zázrak. No vždy budem tvrdiť, že v tom zohrala veľkú úlohu Panna Mária, lebo v tom čase mi moja mama zohnala odniekiaľ lurdskú vodu, čo v socializme nebolo až také jednoduché – a som presvedčená, že tá ma zachránila,“ povedala mi Anežka.

A čo nasledovalo v jej živote ďalej? Takmer desať rokov strávila na invalidnom dôchodku. Potom jej však lekári už neodporúčali vrátiť sa do práce v zdravotníctve, a tak si urobila počítačový i účtovnícky kurz a niekoľko rokov pracovala ako účtovníčka. Keď ju po rokoch jedna z firiem už nepotrebovala, ozval sa jej kamarát, ktorý pracuje pre rehoľu jezuitov, s ponukou, že rehoľa hľadá účtovníčku. Anežka sa pri spomienke na toto obdobie usmeje s vysvetlením: „Všetci v rodine mi vraveli, aby som to bez zaváhania prijala, ale ja som sa na to necítila.“ ■

Andrea Eliášová, VR

(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

ilustračná snímka: Michal Sabo

Mučeník jednoty

Pred nedávnom uplynulo 390 rokov od mučeníckej smrti sv. Jozafáta, polockého arcibiskupa, a zároveň 50 rokov od slávnostného uloženia jeho telesných ostatkov do jedného z oltárov v Bazilike sv. Petra v Ríme, kde odpočíva podnes. Pri príležitosti týchto výročí sa konala veľká púť ukrajinských gréckokatolíkov do Ríma. Slávnostnú svätú liturgiu na pápežskom oltári slávil 25. novembra minulého roka Jeho blaženosť Sviatoslav Ševčuk spolu s kardinálom prefektom Kongregácie pre východné cirkvi Leonardom Sandrim i ďalšími biskupmi a kňazmi. Prítomných prišiel po liturgii pozdraviť aj Svätý Otec František, čo všetci prítomní prijali s veľkým nadšením ako prejav úcty a starostlivosti najvyššieho pastiera o katolíkov byzantskej tradície. Svätému Otcovi podarovali ikonu sv. Jozafáta, zhotovenú vo Volodymire Volynskom, Jozafátovom rodisku. Blahej pamäti pápež Pius XI. v roku 1923 pri príležitosti výročia 300 rokov od Jozafátovej smrti v encyklike *Ecclesiam Dei* o sv. Jozafátovi napísal: „Práve jeho opodstatnene považujeme za slávu východných Slovanov a ich oporu, lebo, ako sa zdá, nik nepreslávil ich meno v takej miere ako on a nik im nepomohol na ceste k spáse viac, ako práve ich pastier a apoštol, a to predovšetkým v tom, že svoju krv vylial za jednotu svätej Cirkvi.“ Tieto dve nedávne jubileá sú vhodnou príležitosťou na to, aby sme si priblížili túto postavu z dejín Gréckokatolíckej cirkvi, ktorá dodnes oslovuje svojím príkladom. Mnohí o sv. Jozafátovi vedia viac-menej iba to, že bol zavraždený. Jeho život bol však veľmi bohatý, plodný i pohnutý zároveň. V nasledujúcich číslach budeme preto sledovať jeho osudy a vnímať, ako si ním Boh poslúžil pri šírení a uskutočňovaní jeho veľkej túžby: Aby všetci boli jedno. Jednota Cirkvi, toho mystického Kristovho tela, bola jeho celoživotným programom. Ten, čo miloval Krista celým srdcom, nedokázal sa mlčky prizerať, ako je jeho mystické telo drobené a trhané na kusy.

Marko Durlák

Svetlo na konci tunela

Noc bola na ústupe a do ulíc sa vlievalo chladné ranné šero. Mraky na oblohe už niekoľko dní nedovolili preniknúť slnečným lúčom, a tak aj sneh, ktorý obloha rozsýpala ešte začiatkom roka, pôsobil skôr šedivou než bielou farbou. Do takého pochmúrneho rána zazvonil budík a ozvalo sa rádio. Marcel rukou mávol po budíku a vypol ho. Chcelo sa mu ešte spať, no musel ísť do práce. Tak sa nakoniec donútil vstať a v chladnej izbe rozsvietil lampu. Striaslo ho. Rýchlo sa poobliekal a jeho kroky smerovali do kuchyne, kde si hneď postavil vodu na rannú kávu.

Neprešlo ani tridsať minút a dvere garsónky zavŕzgali, aby sa vzápätí zatvorili. Zbehol po schodoch a vyšiel von. Chlad ho znova premohol. Do práce mal ešte hodný kus cesty, tak sa vybral prv na zastávku a potom autobusom na vlakovú stanicu. Všetci ľudia boli akísi skrehnutí, mrzutí, nezobudení. Každý si svojím pochmúrnym pohľadom dláždil cestu nestarajúc sa o druhých, ak do neho náhodou nevrazili. I Marcel sa nechal zviesť týmto pochmúrnym časom a aj v jeho srdci sa usídlila šerosť chladného dňa.

Vo vlaku bolo už teplejšie, no aj tak sa neodvážil dať si dole kabát. Neisto povolil šál, aby sa mu lepšie dýchalo. Oprel sa a nechal myšlienky len tak plynúť. Zatvoril oči. Po chvíli ním trhlo – vlak sa pohol. Napriek šeru vonku spoznával známe miesta, ba i tváre niektorých ľudí. Do kupé vstúpil starší muž. Marcel sa naň pozorne zahľadel. Veľmi sa podobal na jeho otca – tá istá postava, mierne prešedivené vlasy i niekoľkodňové strnisko. Dokonca i okuliare a kabát mal podobné ako jeho otec. Vedel však, že to nie je on. Zahľadel sa znova von. Myšlienky sa mu začali točiť okolo otca. Spomínal na minulé Vianoce, príjemnú atmosféru doma u rodičov, ktorá mu však po chvíli prestala byť príjemnou. S otcom si nemali čo povedať. Vlastne mali, no nikto z nich nechcel začať. Boli predsa chlapi a chlapi sú tvrdí, nedávajú najavo city. Zalovil v pamäti, no nijako sa mu nepodarilo nájsť spomienku na chvíľu, keď ho otec objal. „Nie!“ hovoril si v duchu. „Musel ma niekedy objať!“ No hoci sa snažil, na taký okamih si nemohol spomenúť. „Možno v detstve, keď som bol malý,“ utešoval sa. Túžil po tom už roky, odkedy odišiel bývať na internát po skončení základnej školy.

No sám dobre vedel, že i on má problém len tak otca objať. „Čo by si otec pomyslel? Nevnímal by ma ako slabocha? Maznáčika?“ vírili mu otázky v hlave. Vlak spomalil, vchádzali do stanice. Na nástupisku stál hlúčik ľudí. Pomaly sa pohol k vlaku. Zrazu z budovy vybehol mladý muž a po zistení, že vlak ešte neodišiel, očividne spomalil. „Zaspal,“ pomyslel si Marcel. No muž sa otočil, akoby ešte niekoho čakal. Z dvier pomalším tempom vykročil ďalší muž – starší. Pevne sa objali. Mladý rýchlym krokom nastúpil do vlaku. Vlak sa pohol. Ten starší stál von a Marcel ho očami pozorne sledoval, až kým sa mu nestratil z dohľadu.

Čo by dal za takéto objatie s otcom! V práci mu táto spomienka z rána nedávala pokoj. Rozhodol sa. Už nechcel čakať na ďalšie Vianoce. Len čo skončil, nasadol na vlak a doma nevystúpil. Nechal sa viesť ešte niekoľko staníc. Potom v šere chladného zimného večera sa vybral pešo. U rodičov sa svietilo a z komína obyčajného dedinského domu stúpal dym. Zaklopal a otvoril dvere. „Ahoj, mami!“ zvolal do kuchyne, kde mama varila večeru. Zľakla sa, no známy hlas ju upokojil.

„Stalo sa niečo?“ spýtala sa.

„Nič!“ odvetil Marcel a objali sa. Mama sa vrátila k sporáku a on si zobliekol kabát. Vtedy vstúpil do kuchyne otec. Marcel sa otočil, podišiel k nemu a povedal mu: „Oci, mám ťa rád!“ Objal ho. Otec roztiahol ruky a pomaly objal syna. Po chvíľke dodal: „I ja teba, chlapče. I ja teba.“ ■

Jeremy

ilustračná snímka: sxc.hu

DNA

Podľa istého článku Kerry Ressler, neurobiológ a psychiater na Univerzite Emory v Atlante, skúmal, nakoľko sa do DNA človeka zapisujú traumatické zážitky predkov. Zaujímal sa o genetickú dedičnosť chudobných ľudí z miest s drogovou závislosťou, neuropsychickými ochoreniami či ďalšími problémami. Vedec skúmal takúto dedičnosť na laboratórnych myšiach. Tie vycvičil tak, aby sa báli vône acetofenónu, ktorú rozptýlil okolo malej komory, pričom myšiam dávali malé elektrické šoky. Zvieratá sa nakoniec naučili spájať vôňu s bolesťou. Triasli sa vždy, keď zacítili acetofenón. Následne zistil, že takáto reakcia na vôňu sa preniesla aj na ich mláďatá. Navyše, tretia generácia myší tiež zdedila podobnú reakciu. Dokázal, že traumatická udalosť by mohla mať vplyv na DNA. Samozrejme, toto je iba laický náčrt vedeckého výskumu. No možno to platí aj opačne. Istý priateľ mi rozprával príhodu zo života svojej mamy. Bolo to počas vojny, keď bola ešte dieťaťom. Hladovali. Keď už bolo najhoršie, jej mama kdesi zohnala jeden zemiak a akosi z neho urobila zemiakovú placku. Bola presvedčená o tom, že práve táto placka jej vtedy zachránila život. Je zaujímavé, že tento môj priateľ zemiakové placky nesmierne miluje a nikdy nimi nepohrdne.

Dada Kolesárová

Svätý prestol

Na vrchnú prikrývku prestola sa kladie tzv. *iliton* (z gr. obal). Ide o štvoruholníkovú šatku, ktorá symbolizuje plátno, do ktorého bolo zavinuté telo Krista v hrobe, ale aj plienky pri jeho narodení. Do *ilitona* sa vkladá *antimenzion* (z gr. namiesto prestola), na ktorom je zobrazené pochovávanie Ježiša Krista a tiež tu bývajú všité ostatky svätého. Na takomto *antimenzione* býva napísané, kto ho posvätil, kedy a pre aký chrám. Dookola je napísaný sedalen 2. hlasu nedeľnej utierne (*Blahoobraznyj losif z dreva snem prečistoje ťilo tvoje*).

Na takto pripravenom prestole – tróne kraľuje Kristus v podobe evanjelia, ktoré je počas celého roka položené na poskladanom *ilitone*; v podobe drahocenného kríža uloženého z pravej strany evanjelia (nemal by sa zo svätyne nikdy vynášať) a v neskorších dobách (pravdepodobne sa to ustálilo na konci stredoveku) sa začali na prestol klásť drahocenné *kivoty* (bohostánky), kde sa uchovávala Eucharistia pre chorých a zomierajúcich. *Kivot* býva nielen v podobe skrinky, v niektorých cirkvách ho možno vidieť aj v podobe holubice zavesenej nad prestolom, ba v niektorých chrámoch dokonca nemávajú žiaden bohostánok. Na prestole sa zvykne uchovávať aj sväté veľké myro ako symbol prebývania Svätého Ducha, slúžiace na slávenie svätého tajomstva myropomazania. Takýto trón Kráľa sa zvykne obklopiť baldachýnom, aby sa zvýraznilo tajomstvo božstva a veľkosť nebeského Vládcu, symbolizujúceho nebesia rozprestierajúce sa nad zemou a *ripidami* (starobylými *ovievadlami*). Tento priestor sa zvykne osvetliť sviecami a lampami a (alebo) veľkým sedemramenným svietnikom.

Možno sa spýtate, načo je to dobré, načo také ceremónie. Ako hovorí prepodobný Ján Šanghajský, „chrám nie je potrebný pre Boha, ale pre nás“. To je dôvod, prečo Cirkev dáva taký význam prestolu ako veľkému symbolu prebývania nebeského Kráľa. Nie preto, aby sme pred ním mali strach ako pred nejakými svetskými vladármi a mocnármi, ale preto, aby sme si pri pohľade na takéto tajomstvo uvedomili, že my samotní sme synmi tohto Kráľa a spolu s ním môžeme tróniť na prestole jeho slávy. Je však len na nás, či dáme v chráme dôraz na skutočnosti, ktoré si ho ako prvé zaslúžia, alebo či budeme mať drahocenné lavice, drahé podlahy a skrine, ale trónu Kráľa bude stačiť, ak bude len z nejakých pozbíjaných dosiek. Ak je totiž v našom srdci veľká úcta k prestolu, lebo je na ňom Kristus, je skutočná aj naša úcta k samotnému chrámu, veď chrám je chrámom práve preto, že v ňom prebýva Boh tróniaci na prestole slávy ako veľkom symbole pre každého veriaceho kresťana, no zahalenom pred očami neveriacich. ■

Michal Bučko

Mesiáš – kráľ a víťaz

Druhý žalm sa začína logickými otázkami: „Prečo sa búria pohania? Prečo národy snujú plány daromné?“ Odpoveď je logická a priamočiara.

Nielen v kresťanskej, ale aj v židovskej exegetike je tento žalm považovaný za mesiánsky. A teda odpoveď na úvodnú otázku odkazuje na fakt, že národy bojujú proti Bohu, lebo ho neuznali za svojho kráľa. Táto ich nerozumnosť prestane s príchodom Mesiáša. Židia očakávajú jeho príchod. Kresťania dnes vedia, že utíchnutie svojvôle sveta nastane až po druhom Ježišovom príchode, a teda všetko úsilie mocných tohto sveta je dočasné a bude napravené pri poslednom súde.

Nedávno som rozmýšľala o udalostiach okolo likvidácie Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v 50. rokoch minulého storočia. Všetky likvidačné pokusy sveta sú absurdné zoči-voči večnosti a Božiemu kráľovstvu, na ktoré títo ľudia dosah nemajú a ktoré zničiť nemôžu. Celkom vhodne môžeme na ne nalepiť nálepku z druhého žalmu „vymýšľačov daromností“. Ostať pri tomto konštatovaní je prirodzené. Ale... Vybavil sa mi jeden rozhovor z ostatných dní. Kolegyňa sa sťažovala na mamu, ktorá s ňou túži denne rozoberať záležitosti ich susedov a ľudí z okolia. „Rieši životy iných ľudí, lebo nie je ochotná riešiť ten svoj,“ vyšlo mi z úst. Prekvapený pohľad kolegyne svedčil o povestnom trafení klinca po hlavičke. Ja som výstižnosťou vety ostala prekvapená tiež. Všetci, mňa nevynímajúc, riešime životy iných ľudí namiesto toho, aby sme dali do poriadku ten svoj. Pri čítaní druhého žalmu je pre mňa osožné pýtať sa nielen na dôvody daromného počínania „pohanov“, ale postaviť otázku takto: „Prečo sa búrim voči Bohu a jeho konaniu v mojom živote ja? Prečo toľko vymýšľam?“ V prípade svojho života si viem nájsť odpoveď rýchlo a s pocitom, že som v práve. Ale aj v prípade môjho života platia slová druhého žalmu. Nad hlúposťami rozmýšľam (a hlúposti aj robím) preto, že som Ježiša nespravila jediným pánom nad svojím životom. Preto starosti dňa ako burina vždy udusia zasiate Božie slovo. Keď Pavol v Liste Filipanom napomína Evodiu a Syntychu, málokto si dá do súvisu jeho slová s ďalším napomenutím, uvedeným vo verši 4, 8: „Napokon, bratia, myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povesť, čo je čnostné a chválitebné!“ Ak by sa Evodia a Syntycha riadili týmito slovami, nebolo by ich treba napomínať. Ak by sme sa nimi riadili my, tiež by sme „nevymýšľali daromnosti“.

Uprostred mnohej zodpovednosti v rodinnom i pracovnom živote nemožno žiť vzťah s Bohom mníšskym spôsobom. Ale srdce, ktoré je vydané Bohu, ktoré je premiesené jeho milosťou, zmenené pokáním, sa bude zrkadliť vo všetkom našom počínaní. Zamýšľanie sa nad márnosťou konania iných nebude osožné, ak nás neprivedie k zamysleniu sa nad márnosťou nášho konania. A nielen k zamysleniu. Ale k neustálemu obracaniu sa k Bohu v pokání. K neustálemu začínaniu nanovo v živote preňho. ■

Valéria Juríčková

PONDELOK 6.január

Bohozjavenie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista

Čítania: Tít 2, 11 – 14; 3, 4 – 7, zač. 302; Mt 3, 13 – 17, zač. 6

Vtedy Ježiš prišiel z Galiley k Jordánu za Jánom, aby sa mu dal pokrstiť. (Mt 3, 13)

Často sa stretávame s termínom poradca. Majú ich ministri, riadiaci pracovníci, no nielen oni. V podstate sa s nimi stretávame denne. Zoberme si len médiá alebo hoci aj našich známych, priateľov. V mnohých životných situáciách si vzájomne radíme, a niekedy je ťažké vybrať si medzi jednotlivými názormi. Pri krste v Jordáne sa zjavuje Boh v troch osobách a v Ježišovi nám ukazuje, ako sa zachovať v každej situácii života. Ján reaguje tak, ako by azda zareagoval každý z nás. Hierarchia je zjavná. Ježiš má krstiť Jána a nie naopak. Ježiš si dáva poradiť jedine od Otca, a preto sa správa v očiach sveta neprirodzene. Pre neho však nie je dôležité, čo si myslí svet, ale Otec. Ako je to s nami?

Liturgia: Liturgia sv. Bazila Veľkého. Menlivé časti zo sviatku. Namiesto *Svätý Bože* sa spieva *Ktorí ste v Krista*. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a deviaty irmos z utierne sviatku. **Prikázaný sviatok.** Myrovanie. (HS: 341; PZ: 318; HP: 330)

UTOROK 7. január

Zhromaždenie k prorokovi, predchodcovi a krstiteľovi Jánovi

Čítania: Hebr 4, 1 – 13, zač. 310; Lk 21, 12 – 19, zač. 106 (z 29. týždňa) Ap. Sk 19, 1 – 8, zač. 42; Jn 1, 29 – 34, zač. 3 (Zhromaždeniu)

Ján vydal svedectvo... (Jn 1, 32)

Kto môže vydávať svedectvo? Ten, kto videl, počul, bol pri tom. Žijeme vo svete, ktorý čoraz častejšie pochybuje o Božích pravdách a o Bohu vôbec. Ako je možné, že Európa, ktorá bola prakticky tisíc rokov úplne a výlučne kresťanskou, prestáva veriť v Krista? Nehovoríme: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta“? Hovoríme. Ján však vydával svedectvo!

Liturgia: Predobr. ant. a blaženstvá. (Alebo prvá a druhá ant. sviatku a tretia každodenná s *pripivom* sviatku). Po vchode *Poďte, pokloňme sa... Ján ťa pokrstil v Jordáne...* Tropár z Bohozjavenia a Jánovi (z utorka), *Sláva*, kondák Jánovi, *I teraz,* z Bohozjavenia. Ostatné zo sviatku a Jánovi. Spieva sa *Svätý Bože*. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a deviaty irmos z utierne sviatku. (HS: 341, 347; PZ: 318, 324; HP: 330, 334)

STREDA 8. január

Prepodobní Juraj Chozebita a Emilián Vyznávač. Prepodobná Dominika

Čítania: Hebr 5, 11 – 6, 8, zač. 312; Lk 21, 5 – 7. 10 – 11. 20 – 24, zač. 104

Prídu dni, keď z toho, čo vidíte, nezostane kameň na kameni... (Lk 21, 6)

Máme túžbu oslavovať Boha? Je to správne. I tí, ktorí stavali chrám v Jeruzaleme, aj tí, ktorí ho obdivovali, ju mali. A predsa bola táto oslava Boha zborená. Ak chceme obdarovať milovaného, musíme rozmýšľať, čo sa páči jemu a nie nám. Iba tak náš dar prinesie radosť. Tak je to i s oslavou Boha. Ak ho chceme osláviť, musíme hľadať to, v čom má zaľúbenie viac on ako my.

Liturgia: Predobr. ant. a blaženstvá. (Alebo prvá a druhá ant. sviatku a tretia každod. s *pripivom* sviatku.) Po vchode *Poďte, pokloňme sa... Ján ťa pokrstil v Jordáne...* Menl. časti z Bohozjavenia. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a deviaty irmos z utierne sviatku. (HS: 342; PZ: 320; HP: 332)

ŠTVRTOK 9. január

Mučeník Polyeukt

Čítania: Hebr 7, 1 – 6, zač. 315; Lk 21, 28 – 33, zač. 107

Keď sa to začne diať, vzpriamte sa... (Lk 21, 28)

Tragédie, choroby, smrť. Boh ma opustil. Takto rozmýšľali aj židia, ktorí stáli pod krížom. Boh ho opustil. Takto rozmýšľali svedkovia pustošenia Jeruzalemského chrámu. Boh opustil Izrael. Kristus nám však hovorí: „Vzpriamte sa, lebo sa priblížilo vaše vykúpenie.“ Boh nás nikdy neopustí, iba zrúca naše falošné predstavy.

Liturgia: Menlivé časti ako 8. januára.

PIATOK 10. január

Biskup Gregor Nysský
Prepodobný Domician

Čítania: Hebr 7, 18 – 25, zač. 317; Lk 21, 37 – 22, 8, zač. 108

Cez deň učil v chráme, ale na noc vychádzal von a zdržiaval sa na hore, ktorá sa volá Olivová. (Lk 21, 37)

Ježiš cez deň učil a v noci sa modlil – zhováral s Otcom. Prečo to robil? Lebo neprišiel zvestovať seba, ale Otca. Ak chceme ohlasovať Božie kráľovstvo, musíme sa neustále rozprávať s Bohom. Ak sa s ním nebudeme stretávať, budeme ohlasovať len seba!

Liturgia:. Menlivé časti ako 8. januára. Zdržanlivosť od mäsa.

SOBOTA 11. január

Sobota po Osvietení. Prepodobný Teodóz

Čítania: 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Mt 11, 27 – 30, zač. 43 (sv.) Ap. Ef 6, 10 – 17, zač. 233; Mt 4, 1 – 11, zač. 7 (sob. po Osvietení)

Potom Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal. (Mt 4, 1)

Diabol pokúša Krista a my sa divíme, že nedá pokoj nám? Zlý nás bude pokúšať do skončenia našej pozemskej púte. Je však iba pokušiteľ, nie víťaz. Božie slovo v srdci kresťana je zbraň, pred ktorou musí kapitulovať. Kristus je skutočný večný víťaz.

Liturgia: Predobr. ant. a blaženstvá. (Alebo prvá a druhá ant. sviatku a tretia každod. s *pripivom* sviatku.) Po vchode *Poďte, pokloňme sa... Ján ťa pokrstil v Jordáne...* Tropár z Bohozj. a Teodózovi, *Sláva*, kondák Teodózovi, *I teraz,* kondák z Bohozjavenia. Ostatné z Bohozj. a Teodózovi. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a deviaty irmos z utierne sviatku. (HS: 349; PZ: 326; HP: 338)

NEDEĽA 12. január

Nedeľa po Bohozjavení
Mučenica Tatiana.

Čítania: Ef 4, 7 – 13, zač. 224b; Mt 4, 12 – 17, zač. 8 (nedeľa po Osvietení)

Ľud bývajúci v temnotách uvidel veľké svetlo. (Mt 4, 16)

V Prahe existovala zvláštna reštaurácia. Mohli ste sa v nej najesť ako všade inde, ale všetko prebiehalo v úplnej tme. Tak si mohol ktokoľvek vyskúšať, aké to majú nevidomí v živote komplikované. Bola to iste silná skúsenosť, ale i bez nej si môžeme dobre predstaviť, aké je to ťažké bez svetla. V oblastiach, kde chýba, mávajú ľudia depresie. V hmotnom svete nám tieto záležitosti bývajú jasné. Ale čo v duchovnom? Dnes počúvame proroka Izaiáša: „Ľud bývajúci v temnotách uvidel veľké svetlo. Svetlo zažiarilo tým, čo sedeli v temnom kraji smrti.“ Pre ľudí staroveku bolo rozlíšenie svetla a tmy, dňa a noci nielen záležitosťou možnosti či nemožnosti čosi vykonať, niekam doputovať, alebo niečo nájsť. Pre nich bola noc – tma miestom a časom, kde vládli démoni, resp. zlí bohovia, ktorí prinášali záhubu. A tak slovo, ktoré zvestuje prorok, značí pre nich, ale i pre nás radostnú zvesť o príchode Svetla do našej tmy, príchode Života tam, kde vládla doteraz smrť. Život prichádza zničiť ovocie hriechu – smrť v nás.

Liturgia: Hlas 1. Predobr. ant. a blaženstvá. (Alebo prvá a druhá ant. sviatku a tretia každod. s *pripivom* sviatku.) Po nedeľnom vchode tropár z hlasu a zo sviatku, *Sláva*, kondák z hlasu, *I teraz,* kondák zo sviatku. Ostatné z Nedele po Bohozj. a zo sviatku. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a deviaty irmos z utierne sviatku. (HS: 143, 345; PZ: 96, 323; HP: 97, 336)

PONDELOK 13. január

Mučeníci Hermyl a Stratonik

Čítania: Hebr 8, 7 – 13, zač. 319; Mk 8, 11 – 21, zač. 33

Žiadali od neho znamenie z neba, aby ho pokúšali. (Mk 8, 11)

Musím sa priznať, že ma pri čítaní rozprávok hnevalo, keď nejaký princ vlastnil zázračnú vec, ktorá mu pomáhala v boji, a on sa napriek skúsenosti so zázračnosťou tejto veci pri každej novej skúške staral, čo si, chudák, počne. Hovoril som si: „Veď máš tú zázračnú vec, tak čo zas lamentuješ?!“ Dnes s hrôzou zisťujem, že som taký istý. Neustále čakám na znamenia Boha, na jeho mocné príchody do môjho života a pokým sa tak nestane, lamentujem. Azda som stratil pamäť? Alebo som azda slepý? Či nevidím všetky tie znamenia a tie mocné príchody Boha v mojom živote?! Rozprávky majú typické schémy, v nás však musí byť iba schéma Jonášova!

Liturgia:. Menlivé časti ako 8. januára

UTOROK 14. január

Zakončenia sviatku Bohozjavenia

Čítania: Hebr 9, 8 – 10. 15 – 23, zač. 321; Mk 8, 22 – 26, zač. 34

Tu začal vidieť i celkom ozdravel, a všetko videl zreteľne. (Mk 8, 25b)

„Chcel by som mať schopnosť uzdravovať choroby. Všade by som to s veľkou radosťou rozhlásil a každého by som uzdravoval.“ Asi sme tak uvažovali mnohí a často. Aké je naše prekvapenie, keď zisťujeme, že Ježiš akoby túto schopnosť uzdravovať nechcel využiť pre každého. Ale prečo? Veď zdravie je to najcennejšie, čo máme. Je úžasné byť zdravý, ale ešte dôležitejšie je byť spasený. Ježiš nás prišiel „uzdraviť“ pre večnosť, nie iba pre tento pozemský život.

Liturgia: Menlivé časti ako 8. januára

STREDA 15. január

Prepodobní Pavol Tébsky a Ján Chatrčník

Čítania: Hebr 10, 1 – 18, zač. 323; Mk 8, 30 – 34, zač. 36

On sa obrátil, pozrel sa na svojich učeníkov a Petra pokarhal... (Mk 8, 33)

Budem Boha prosiť dovtedy, kým nesplní to, o čo ho žiadam – to je pohanský spôsob modlitby. Sme Božie deti. Boh je naším otcom, a toho nielen prosíme, ale hlavne počúvame. Otec vie lepšie ako dieťa, čo je správne. Vie, že nielen to, čo je ľahké a bez námahy, je správne, ale často práve naopak. Treba sa premáhať, zdržiavať sa, bojovať, aby sme odovzdávali a zažívali lásku, šťastie, pokoj. Skutočný život. Nebeský Otec vie, čo potrebujeme. Počúvajme ho!

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo stredy. (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

ŠTVRTOK 16. január

Poklona reťaziam apoštola Petra

Čítania: Hebr 10, 35 – 11, 7, zač. 326; Mk 9, 10 – 16, zač. 39 (radové); Ap. Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Jn 21, 15 – 25, zač. 67 (apoštolovi)

... jeden druhého sa vypytovali, čo znamená „vstať z mŕtvych“. (Mk 9, 10)

Láska je možno najfrekventovanejšie slovo, ktoré používame. Život nám však ukazuje, že hoci po nej každý z nás túži, každý ju chápe ináč. Asi preto ju tak málo zažívame a ešte menej rozdávame. „Čo znamená vstať z mŕtvych?“ pýtajú sa učeníci. Boh sa ponížil, stal sa človekom, obťažil sa našimi hriechmi, v mukách za nás ako človek zomrel, tretí deň vstal z mŕtvych a daroval nám večný život. Jedine to je skutočná láska.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti z Poklony. (HS: 351; PZ: 328; HP: 340)

PIATOK 17. január

Prepodobný Anton Veľký

Čítania: Hebr 13, 17 – 21, zač. 335. Lk 6, 17 – 23a, zač. 24.(prep.); Ap. Hebr 11, 8. 11 – 16, zač. 327; Mk 9, 33 – 41, zač. 41

... cestou (sa) medzi sebou hádali, kto z nich je väčší. (Mk 9, 34)

Sme svedkami celospoločenskej diskusie o tom, ako by sa mali správať poprední predstavitelia moci – svetskej alebo duchovnej. Kde by mali bývať, v akých autách sa voziť. Často počuť o tom, akí by mali byť chudobní, skromní, pracovití... Oni by takí mali byť, veď nakoniec o tom počujeme i v evanjeliu. A čo my? Vyžadujeme od druhých, ale sami na seba tieto požiadavky nevzťahujeme. Úprimne! Ako by sme sa správali na ich mieste?

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti svátému. Voľnica. (HS: 352; PZ: 330; HP: 342)

SOBOTA 18. január

Arcibiskupi Atanáz a Cyril

Čítania: Gal 3, 8 – 12, zač. 205; Lk 13, 18 – 29, zač. 72

Podobá sa kvasu, ktorý žena vezme a vmiesi do troch mier múky, až sa všetko prekvasí. (Lk 13, 21)

Žijeme v dobe veľkých gest a efektov. Ale nie je to nová vec. V podstate to tak bolo stále. Vidíme egyptské pyramídy, rímske koloseá, gotické chrámy, hrady a zámky, pomníky a pamätníky, billboardy, reklamy, veľké slová... To, čo je podstatné, však často býva našim očiam skryté. No má veľkú silu. Horčičné zrno, kvas sú zdanlivo len málo cenné, ale ich sila sa nakoniec prejaví. Tak je to i s životom v poslušnosti Bohu. Príde čas a čo bolo malé, zmohutnie, a to zdanlivo veľké sa navždy stratí.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti svátým. (HS: 353; PZ: 331; HP: 343)

NEDEĽA 19. január

Tridsiata piata nedeľa po Päťdesiatnici
Prepodobný Makarios Egyptský

Čítania: Kol 3, 12 – 16, zač. 258; Lk 18, 18 – 27, zač. 91

Keď to počul, zosmutnel, lebo bol veľmi bohatý. (Lk 18, 23)

Každý kúsok ľadu, ktorý ponoríme do vody, bude plávať tak, že jedna tretina bude nad hladinou a až dve tretiny pod ňou. Aj problémy, ktoré vidíme a riešime, majú koreň často kdesi hlboko a inde. A to, čo prežívame, je už iba prirodzený dôsledok „koreňového“ problému. Ježiš úžasným spôsobom odhaľuje koreň zla v mladíkovom živote. Boh nie je v jeho živote na prvom mieste. I my často vnímame Desatoro až od „dvojky“ a zabúdame, že bez Boha nemôžeme nič urobiť. Boh nám nedáva prvé prikázanie pre samoľúbosť, ale tak ako všetko ostatné z lásky a pre našu záchranu. Kým nebude na prvom mieste nášho života, nikdy život nebudeme vlastniť. Všetko bude len akoby. Ak náš život nebude stáť na skale, zmetie nás i malé nič. Aj pri čítaní tohto slova môžeme znova zakúsiť, aký je náš nebeský Otec úžasný a že jedine v ňom máme všetko.

Liturgia: Hlas 2. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár z hlasu, *Sláva,* kondák z hlasu, *I teraz,* podľa predpisu. Prokimen, *Aleluja* a pričasten z hlasu. (HS: 144; PZ: 97; HP: 99)

Jaroslav Matoľák

Symbolický výklad Rublevovej ikony

zruší všetky starozákonné obety. „Vezmite a pite z neho všetci, toto je kalich mojej krvi, novej a večnej zmluvy, ktorá sa vylieva za všetkých na odpustenie hriechov.“ (Mt 26, 27 – 28) Na stole (prestole) sa nachádza čaša, v ktorej sa nachádza Baránok, tvoriac stred ikony. Pravice všetkých troch anjelov smerujú k čaši. To nebola náhoda, ale Rublevov zámer, ktorým chcel zdôrazniť dôležitosť Eucharistie. Ako uvádza H. Nouwen, ruky Otca, Syna aj Svätého Ducha vyjadrujú rôznym spôsobom význam čaše s Baránkom. Syn v strede poukazuje na čašu dvoma prstami, čím naznačuje svoje poslanie stať sa skrze Božie vtelenie obetným Baránkom. Otec vľavo akoby povzbudzoval svojho Syna žehnajúcim gestom. A Svätý Duch vpravo, ktorý drží v ľavici podobnú palicu autority – žezlo ako Otec a Syn, ukazuje na obdĺžnikový otvor v prednej časti prestola, čo je symbolom pripomenutia, že táto obeta je obetou za spásu sveta.

Anjel vpravo

Podobne ako anjel v strede, aj anjel vpravo sa v pokore a láske skláňa pred Otcom. Predstavuje tretiu osobu – Ducha, ktorý vychádza z Otca skrze Syna, tak ako sa to modlíme v Nicejsko-konštantínopolskom vyznaní viery: „Verím... v Svätého Ducha, Pána a Oživovateľa, ktorý vychádza z Otca i Syna...“ Svätý Duch má spodný odev, *chitón*, modrej farby. Farba symbolicky vyjadruje, že Svätý Duch je darovaný človeku a že prebýva v jeho srdci. Je to teda vnútorný hosť, ktorý vlieva do ľudského srdca lásku Otca a človeka robí schopným obrazom Boha Lásky. Vrchný odev, *himation*, pozlátenej zelenkavej farby je symbolom života, pretože je oživujúcim Duchom. Tento plášť má podobne ako anjel v strede prehodený len cez jedno rameno na znak toho, že je poslaný Otcom, aby so svojou palicou putoval po zemi, prebýval v nás a oživoval nás až do skončenia vekov.

Stôl

V súvislosti so symbolom čaše sa stáva prestolom, na ktorom Kristus, najvyšší Veľkňaz, vykonáva jedinú obetu, ktorá

Obdĺžnik umiestnený v prestole

V prestole je umiestnený pravouholník, trojrozmerný kameň, ktorý symbolizuje celé ľudstvo prijímané láskou Otca, Syna i Svätého Ducha. Je symbolicky umiestnený na prestole pod čašou, pretože toto gesto Božej lásky a zjednotenia sa s Bohom zakúšame práve prostredníctvom Eucharistie. Tento obdĺžnikový otvor uprostred prestola je symbolickým vyjadrením úzkej cesty vedúcej do Božieho kráľovstva – cesty utrpenia. Jeho štyri rohy sú symbolom všetkých ľudí zo severu i juhu, východu a západu putujúcich do Božieho kráľovstva. To, že je obdĺžnik umiestnený v prestole, symbolizuje skutočnosť, že okolo Božieho stola je miesto iba pre tých, ktorí sú ochotní stať sa účastníkmi na božskej obete a ponúknuť svoje životy ako svedectvo Božej lásky. Práve tu na tomto mieste sa do prestola vkladajú *mošči* (ostatky svätých). Je to miesto pre ostatky tých, ktorí ponúkli všetko, čo mali, aby mohli vstúpiť do domu lásky. ■

Milan Gábor
snímka: www.belygorod.ru

Pomazanie chorých

Cirkev chorým okrem *viatica* udeľuje ešte ďalšiu sviatosť, ktorá sa nazýva pomazanie chorých. Samotný názov hovorí, že sa prijíma v ťažkej chorobe. Cirkev jej udeľovaním pokračuje v diele, ktoré začal Kristus, keď chodil medzi ľuďmi. Za svoje hlavné poslanie si vybral hlásanie dobrej zvesti, ale aj uzdravoval chorých a kriesil mŕtvych. Cirkev je jeho mystickým telom. Preto celkom prirodzene pokračuje v jeho poslaní. Pamätá na slová: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“. Medzi nami je Kristus prítomný v Cirkvi, ktorú kvôli tomu založil. Preto keď koná Cirkev, koná fakticky Ježiš Kristus. Vysvätený služobník je len jeho nástrojom. Prirodzene potom Cirkev svojimi nástrojmi, ktorými sú predovšetkým sviatosti, človeka sprevádza počas celého života: od narodenia až po hrob, v okamihoch radosti, ale aj vtedy, keď mu je ťažko. Aj sviatosť pomazania chorých, ktorú udeľuje, je gestom samotného Ježiša Krista. Vnímame ju preto duchovne. Vysluhuje ju kňaz, ktorý s modlitbou pomazáva zmysly chorého olejom posväteným špeciálne na tento účel, aby bol posilnený k prekonaniu alebo znášaniu choroby, do ktorej upadol. Hlavnou úlohou sviatosti je teda pomôcť chorému v chorobe. Skúsenosť vysluhovateľov svedčí aj o tom, že často sa po prijatí tejto sviatosti chorému upraví zdravotný stav. Sú známe aj také situácie, keď sa chorý po prijatí pomazania uzdravil. Zo strany chorého je dôležitá vlastná dispozícia, ktorú získava prijatím sviatosti pokánia a modlitbou. Príbuzní mu majú pomôcť k dobrej dispozícii tým, že sa zúčastňujú spolu s kňazom na vysluhovaní tejto sviatosti a spolu s ním a chorým sa modlia. Dnes je pekný zvyk vysluhovať túto sviatosť chorým v chráme, najmä v čase Veľkého pôstu. Treba preto vedieť, že sviatosť môže prijať každý chorý, ale aj ten, kto prežíva obdobie staroby, ktoré je skoro vždy spojené so zdravotnými ťažkosťami. Opakovane možno sviatosť prijímať vždy, keď sa chorému priťaží. Sviatosť sa môže udeliť aj pred ťažkou operáciou. Dôležitosť a veľkosť sviatosti Cirkev vyjadruje aj tým, že odporúča využívanie prastarého legitímneho zvyku, na základe ktorého sa táto sviatosť môže vysluhovať aj viacerými kňazmi.

František Čitbaj

KOINONIA SV. JÁN KRSTITEĽ

Liturgia s modlitbami za uzdravenie

07.01. Sabinov, kostol (18.30 h)

Stretnutie pre mladých

09.01. Prešov – Opál, pastoračná miestnosť (17.30 h)

Liturgia s modlitbami za uzdravenie

12.01. Ľutina, bazilika minor (09.45 h)

Komunitná svätá liturgia

19.01. Ľubotice, cerkev (10.00 h)

Domy modlitby

Pozývame vás spoznávať Božie slovo a modliť sa za svoje potreby.

Prešov – GMPC, Hurbanistov 2, štvrtok, 17.30 h, kontakt na e-mail: gbvideo@gbvideo.sk

Humenné – Reštaurácia pod Baštou, Staničná 3, pondelok o 17.00 h

Sabinov – Krajčírsky salón Halleluja, Prešovská 2, štvrtok o 16.00 h

Vranov nad Topľou – Nižný Kručov, obecný úrad, štvrtok o 19.00 h

Michalovce – mestské kasárne, štvrtok o 16.30 h, e- mail:pietrovinne@azet.sk

Michalovce – cerkev, pondelok o 18.15 h

Bližšie informácie: 0905 382 260, www.koinoniapo.sk, sek@koinoniapo.sk

NA SLOVO DAROVALI

Juraj Andrek, Rudlov, 6 eur; Ľubica Bačová, Poprad, 20 eur; Mária Balabasová, Ľubica, 6 eur; Mária Baránková, Komárno, 36 eur; Eva Bokšayová, Košice, 6 eur; Jozef Bratko, Humenné, 6 eur; Helena Buffová, Prešov, 6 eur; Mária Bukvová, Turčianske Teplice, 11 eur; Róbert Cíbik, Galanta, 6 eur; Anna Cifraničová, Trebišov, 6 eur; Mária Cifraničová, Trebišov, 6 eur; Marta Drozdová, Oľka, 6 eur; Miroslav Duda, Fintice, 6 eur; Cyril Dujava, Prešov, 6 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Červená voda, 35 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Slovinky, 32 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Drienov, 21,5 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Sedliská, 18 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Hlivištia, 10 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Dvorianky, 8 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Ubľa, 8 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Streda nad Bodrogom, 6 eur; Gréckokatolícky farský úrad, Sabinov, 5 eur; Božena Fejková, Vranov nad Topľou, 6 eur; Janka Fügediová, Košice, 16 eur; Margita Gyorgyová, Košice-Krásna, 6 eur; Anna Hajduková, Albinov, 6 eur; Mária Hnatičová, Humenné, 6 eur; Justína Hospodárová, Bratislava 2, 6 eur; Adolfína Jacevičová, Humenné, 16 eur; Margaréta Jalčová, Zemplínske Hámre, 6 eur; Margita Kasardová, Sečovce, 6 eur; Anna Kmeťová, Humenné, 6 eur; Margita Kostovčíková, Michalovce, 16 eur; Mikuláš Krupa, Hanušovce nad Topľou, 6 eur; Terézia Kučerová, Vranov nad Topľou, 6 eur; Helena Kupcová, Košice, 6 eur; Mária Kuzmová, Varechovce, 6 eur; Pavol Lejko, Košice-Šaca, 14,5 eur; Margita Madunická, Bratislava, 6 eur; Monika Malá, Zemplínske Hradište, 25 eur; Daniela Matfiaková, Kežmarok, 6 eur; Viktor Michančo, Prešov, 6 eur; Jozef Mikula, Ľubovec, 6 eur; Michal Minďak, Stropkov, 6 eur; Mária Múdra, Klenov, 5 eur; Vincent Pavúk, Proč, 6 eur; Mária Petriľáková, Fijaš, 6 eur; Peter Pokrivčák, Bratislava, 6 eur; Jozef Porhinčák, Bratislava, 11 eur; Ľubomír Porhinčák, Bratislava 5, 11 eur; Andrej Pribula, Košice, 6 eur; Juraj Sedlák, Prešov, 6 eur; Jolana Siváková, Ložín, 6 eur; Jolana Šecková, Marianka, 36 eur; Margita Škovranová, Drienica, 22 eur; Anna Šuťaková, Sabinov, 6 eur; Mária Tabaková, Martin, 6 eur; Eva Tkáčová, Dúbravka, 6 eur; Milan Torma, Košice, 6 eur; Anna Vatraľová, Svidník, 6 eur; Alžbeta Vyžinkárová, Košice, 6 eur; Helena Zavacká, Ľubica, 16 eur; Michal Zubko, Davidov, 11 eur

Srdečne ďakujeme!

JUBILEÁ KŇAZOV

Emil Turiak, protopresbyter Žilinského protopresbyterátu – 7. január – 55 rokov života; **Vladimír Skyba**, protosynkel Bratislavskej eparchie – 10. január – 55 rokov života; **Andrej Dujčák**, protojerej, titulárny kanonik, sudca Metropolitného tribunálu Prešovskej archieparchie, na odpočinku v Sabinove – 27. január – 80 rokov

Srdečne blahoželáme a prajeme *Mnohaja lita*!

BLAHOŽELÁME

5. januára oslávi náš milovaný syn a otec **Martin Krajňák** 40 rokov svojho života. Vyprosujeme ti od nebeského Otca hojnosť Božích milostí, silu Svätého Ducha, zdravie, šťastie, lásku a pokoj. Nech je tvoje srdce naplnené láskou, aby si ju mohol rozdávať všetkým okolo seba. *Na mnohaja i blahaja lita* zo srdca praje celá rodina.

INZERCIA

Elektrické pohony zvonov: lineárny a elektromagnetický pohon, diaľkové ovládania zvonov, oprava starých systémov.
Tel.: 057 44 218 28; 0907 268 344

Výškové práce; opravy a maľovanie striech, fasád aj interiérov; výmena odkvapových žľabov; zatepľovanie a izolácia stavieb proti vlhkosti; rizikový výrub stromov. Tel. fax.: 056 / 64 32 778. Mobil: 0905 467 937. Mail: zakmichalovce@stonline.sk

Ponúkame **100% čistý sviští a jazvečí tuk a masť**, prírodné antibiotiká – Citricidal grapefruitové kvapky, masti na reumu a bolestivé kĺby a iné produkty tradičného ľudového liečiteľstva. **www.liecivemasti.com**

CENNÍK INZERCIE

Občianska inzercia: znak (vrátane medzier): 2 centy a fotografia alebo rámček 2 eurá.
Meno zvýrazňujeme zadarmo.
Blahoželanie kňazovi k okrúhlemu jubileu (od 40 rokov života a od 20 rokov kňazstva) do 200 znakov je za dobrovoľný príspevok.
Firemná inzercia: znak (vrátane medzier): 3 centy a fotografia alebo rámček 3 eurá.
Bližšie informácie: 051 – 7731 481

NÁSTENNÝ KALENDÁR ČASOPISU NA ROK 2014

Ponúkame vám nástenný kalendár na rok 2014 s motívom drevorezieb.
Cena je 1,50/ks. Pri odbere nad 10 ks neúčtujeme poštovné.

NOVÉ ČÍSLO ÚČTU

Nové číslo účtu je: 3210206959/0200, KS: 0558, VS: 2014, ŠS: vaše PSČ.

redakcia; 051/7731 481; slovo5@grkatpo.sk

slovo – časopis gréckokatolíckej cirkvi
http://slovo.grkatpo.sk/
Ročník 46.
Adresa redakcie: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov, tel.: 051 – 7731 481, 0911 711 263.
Číslo účtu: 321 020 69 59/0200
SWIFT KÓD: SUBASKBX, špecifický symbol: 2014.
Vydavatelia:
Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor:
Juraj Gradoš, ThLic. (sefredaktor@grkatpo.sk).
Zástupca šéfredaktora:
Mgr. Drahomíra Kolesárová (slovo@grkatpo.sk).
Cenzori:
PaedDr. František Dancák, ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Peter Vansáč, PhD.
Redaktori:
PaedDr. Helena Krenická (slovo1@grkatpo.sk), Mgr. Marica Kipikašová (slovo2@grkatpo.sk).
Jazyková úprava:
PhDr. Adriana Matoláková (amatolakova@inmail.sk).
Redakčná rada:
PaedDr. František Dancák, ThDr. Michal Hospodár, PhD., Marek Baran, Mgr. Daniel Dzurovčin, Juraj Gradoš, ThLic., Mgr. Ján Hreško, PhDr. Valéria Juríčková, PhD., ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., Mgr. Marián Sabol, RNDr. Jozef Voskár.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme.
Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Uzávierka pre číslo 3: 09.01.2014
Titulná strana: Humenskí gymnazisti (snímka: Emil Jaroš)

tv lux

29.12. (nedeľa) 17.00 **Vianočný koncert *Narodzil še nam Spasiteľ*** 20.00 Sviatočný príhovor 20.15 **Vianoce s Kandráčovcami**

30.12. (pondelok) 12.55 **Vianoce s Kandráčovcami** R

31.12. (utorok) 20.00 Silvestrovské správy – úsmevný zostrih toho, čo sa (ne)podarilo počas roka 20.10 V dobrom aj zlom 12 – film o hľadaní, strácaní a nachádzaní skutočných životných hodnôt 21.30 R13 Festa 23.00 Rok korunuješ, Pane, svojou dobrotou – ďakovná pobožnosť

01.01. (streda) 08.30 O pôsobení diabla (8) – záznam zo seminára pátra Eliasa Vellu v Trenčíne 10.00 Slávnosť Panny Márie Bohorodičky – Svätá omša z Vatikánu 19.30 Ľudská tvár Boha – dok. o Veronikinej šatke 20.00 **Sviatočný príhovor Mons. Cyrila Vasiľa, sekretára Kongregácie pre východné cirkvi** 20.15 **Na ľevockej hure – mariánske vyznanie a piesne skupiny Kandráčovcov a speváckeho Zboru sv. Cecílie z Košíc**

02.01. (štvrtok) 06.50 **Sviatočný príhovor Mons. Cyrila Vasiľa** R 10.00 **Sviatočný príhovor Mons. Cyrila Vasiľa** R

03.01. (piatok) 17.30 **Posolstvo zo Soufanieh: Príbeh sýrskej vizionárky Myrny Nazzourovej – dokumentárny film**

04.01. (sobota) 09.20 **Posolstvo zo Soufanieh: Príbeh sýrskej vizionárky Myrny Nazzourovej** R 12.25 **Na ľevockej hure** R

05.01. (nedeľa) 07.45 Anim. biblické príbehy: Chlieb z neba (4) – príbeh pre deti 10.30 Svätá omša zo Šaštína – priamy prenos 15.25 **Posolstvo zo Soufanieh: Príbeh sýrskej vizionárky Myrny Nazzourovej** R

06.01. (pondelok) 10.00 Svätá omša z Vatikánu 16.05 Večerná univerzita: Zrod Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme – autor: kardinál Jozef Tomko 17.30 Jasličková pobožnosť z Terchovej – záznam divadelného spracovania narodenia Spasiteľa 20.00 Sviatočný príhovor – príhovor sestry Justíny Kostúrovej OP 20.15 **Vianočný koncert: *Narodzil še nam Spasiteľ*** 21.55 **Posolstvo zo Soufanieh. Príbeh sýrskej vizionárky Myrny Nazzourovej – dokumentárny film prináša svedectvo priamych účastníkov týchto udalostí a zároveň je jedným z mnohých svedectiev potvrdzujúcich existenciu Boha**

07.01. (utorok) 08.05 **Posolstvo zo Soufanieh: Príbeh sýrskej vizionárky Myrny Nazzourovej – dokumentárny film** R 16.05 Cestou štvrtého kráľa – dokument zo Svetového stretnutia mládeže v roku 2005 v Kolíne nad Rýnom 19.30 Zlatá niť viery na Britských ostrovoch: Od éry svätcov po reformáciu (2) – dokumentárna dráma o dejinách Katolíckej cirkvi vo Walese, kam prišli prví kresťania s rímskou armádou v 2. storočí po Kr. 20.15 O pôsobení diabla (9) – záznam zo seminára pátra Eliasa Vellu v Trenčíne 21.15 Áno, beriem: Kľúč k šťastnému manželstvu: Koľko detí chceme mať? (8)

01.08. (streda) 08.05 Marcel Van: Skrytý apoštol lásky – dokument o mladom vietnamskom redemptoristovi 12.50 **Posolstvo zo Soufanieh: Príbeh sýrskej vizionárky Myrny Nazzourovej** R 19.30 Učiť sa viere 12 – dokument o mladej cirkvi v africkej Malavi 20.10 Prehľad katolíckych periodík na Slovensku

01.09. (štvrtok) 19.30 **Kandahárske sirény** 12 **– dokument o pôsobení gréckokatolíckeho kňaza Slavka Ganaja v rámci vojenskej operácie NATO v Afganistane**

10.01. (piatok) 14.30 **Kandahárske sirény** 12 R 17.30 Tak ďaleko a tak blízko 12 – dokument o benediktínskych a cisterciánskych mníchoch a mníškach v Guinei, Brazílii, Vietname, Indii 20.25 EFFETA (Mt 3, 13 –17) – zamyslenie nad nedeľným evanjeliom 21.55 Pius XII.. Pod rímskym nebom (1) 12 – dokument o tom, ako sa pápež Pius XII. urputne snažil uchrániť Rím pred hladom a úplným zničením v čase nacizmu v roku 1943

11.01. (sobota) 08.40 **Kandahárske sirény** 12 R

12.1. (nedeľa) 08.15 Animované biblické príbehy: Postavený na skale (5) 09.45 Svätá omša z Vatikánu – priamy prenos zo Sixtínskej kaplnky 19.30 Spojení oceánom – publicistická relácia o živote slovenskej komunity v USA a Kanade 20.25 Medzi nebom a zemou: Miroslav Saniga – dokument o ornitológovi a jeho láske k prírode 21.10 LAJF: Zima v duši – dokument, ktorý čerpá inšpiráciu zo zimného ročného obdobia

film

Wilhelm Busch: *Ježiš, náš osud*

Autor knihy síce zomrel v roku 1966, ale jeho dielo je napriek tomu natoľko aktuálne, že vyšlo v mnohých jazykoch a v mnohých vydaniach. A čo je udivujúcejšie, stále nanovo vychádza a nachádza si svojich čitateľov. Tento evanjelický pastor bol pre mnohých už vo svojej dobe povzbudením, lebo svoje kresťanstvo žil v každej chvíli svojho života a ohlasoval Krista všade, kde sa dalo. A hlavne mimo chrámu. Mnohí jeho knihu označili za výnimočnú, pretože v sebe ukrýva evanjelizačnú silu. Príbehy v nej sú jednoduché, ale presiaknuté mocou Božieho Ducha a určite ani vás nenechajú ľahostajnými, a prinajmenšom vás prinútia uvažovať o vlastnom živote. (Dada Kolesárová)

Magdaléna – zbavená hanby

Žena, ktorá žila v Kristovej dobe a bola známa svojím neviazaným životom. Po troch rokoch nasledovania Ježiša videla, ako pristupoval nielen k ženám. Bola svedkom zázrakov, zmenených životov a dosahu obnovenej nádeje na životy ľudí. V úžase nad tým sa od neho naučila nový spôsob pohľadu na ľudí. Ježiš radikálne zmenil aj jej život tým, že ju vyslobodil zo zajatia zlých duchov – zbavil ju hanby. Mária Magdaléna je rozprávačkou aj účastníčkou príbehu. Ide o film, ktorý bol s podporou *Campus Crusade for Christ International* a *Aglow* nadabovaný do slovenčiny. DVD obsahuje aj anglický, nemecký, ruský, maďarský, poľský, francúzsky a španielsky dabing. Film možno verejne premietať. (Kumran)

hudba

Jimmy Needham: *The hymns sessions Vol. 1*

Jimmy Needham prichádza na hudobný trh už so šiestym albumom. Pokúsil sa zhudobniť hymny a spevy, ktoré sa spievajú v chrámoch pri rozličných udalostiach. Album obsahuje desať piesní, ktoré netreba z hľadiska obsahu textu posudzovať, lebo ide o duchovné skladby. Čo sa týka ich moderného prevedenia, treba poznamenať, že Jimmy túto ťažkú výzvu dobre zvládol. Niektoré skladby sú neuveriteľne spracované a aranžmá sú na vysokej úrovni. No potrebujeme vyjsť z tradičného vnímania duchovnej hudby a uvedomiť si, že sakrálna hudba môže byť ponúkaná aj v modernom šate. Pri prvom počúvaní bol pre mňa príjemným prekvapením fakt, že album sa začína skladbou *Christos Anesti (Christos voskrese)*. (Dominik Petrík)

limen

28.12. (sobota) 11.50 Naše zvony a ich zvonári 13.00 Vianoce – sviatok rodiny 20.30 Vedecká konferencia 34. Znaky časov

29.12. (nedeľa) 10.00 Učenie Jána Pavla II. o manželstve a sexualite v Božom pláne 10.30 Encyklika Benedikta XVI.: *Caritas in veritate* 13.00 Janko Silan a najnovší výber z jeho tvorby 14.00 Zjavenie Slova – rozhlasová hra 21.00 Ženský alkoholizmus

31.12. (utorok) 13.00 Koniec a začiatok – rozhlasová hra 14.00 Biblické postavy 16.00 Emauzy – svätá omša z Kežmarku 20.30 Na silvestrovskú nôtu s folkloristkou Máriou Brdárskou 23.45 Poďakovanie za starý rok

01.01. (streda) 08.30 Tri zakliate kniežatá – rozprávka 10.00 Daniel – biblická katechéza 12.00 Zamyslenie – Mons. Stanislav Stolárik, košický pomocný biskup 12.15 Hudba pre Bohorodičku 13.00 Vianoce podľa juliánskeho kalendára 14.00 Hájnikova žena – rozhlasová hra 15.15 Začnime rok s Pannou Máriou 16.00 Zhrnutie cyrilo-metodského roka a predstavenie úcty slovenského národa k Sedembolestnej 18.00 Emauzy 19.00 Benjamín – vianočný príbeh

06.01. (pondelok) 08.30 Snehulienka a sedem trpaslíkov – rozprávka 09.30 Bohatosť sviatku Zjavenia Pána 10.00 Ján Krstiteľ – hlas a svedok Ježiša Krista 11.00 Aj ja som Božie dieťa – Cirkev a jej postoj k nemanželským a opustených deťom 12.00 Zamyslenie – Mons. Bernard Bober, košický arcibiskup metropolita 12.15 Sviatočná hudba Zjavenia Pána 14.00 Hľa, aká to hviezda – príbeh 20.30 Kadidlo a vonné látky v Biblii a liturgii 22.00 Počúvaj srdcom

rav.

JEDNOTKA

28.12. (sobota) 06.50 Spravodlivý sudca – anim. biblický príbeh

29.12. (nedeľa) 07.15 Stratený syn – anim. biblický príbeh 21.20 Legenda o lietajúcom Cypriánovi – filmová historická freska o zbojníkovi Cypriánovi, ktorý sa dal na pokánie a stal sa mníchom

30.12. (pondelok) 07.00 Lazár žije – anim. biblický príbeh 20.20 Nedotknuteľní – film

31.12. (utorok) 07.40 Znamenia časov – anim. biblický príbeh

01.01. (streda) 07.35 Nebeské kráľovstvo – anim. biblický príbeh 10.30 Novoročná svätá omša z Katedrály sv. Martina v Bratislave pri príležitosti sviatku Panny Márie Bohorodičky

02.01. (štvrtok) 08.50 Pavlova služba – anim. biblický príbeh

DVOJKA

29.12. (nedeľa) 13.55 **Drevené kostolíky** – dok. o drevených chrámoch očami fotografa Milana Malasta 14.20 Kardinál Jozef Tomko – portrét slovenského kardinála

30.12. (pondelok) 07.00 Kardinál Jozef Tomko R 10.00 Slávnostná svätá omša z Terchovej 20.00 **Solúnska misia**, dokumentárny film o misii sv. Cyrila a Metoda

06.01. (pondelok) 10.00 **Svätá liturgia – priamy prenos z Katedrály sv. Jána Krsteľa v Prešove; slúži prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ**

RÁDIO SLOVENSKO

Pondelok – Piatok 05.20 Zamyslenie na dnešný deň

Sobota 05.00 Ekuména vo svete 06.14 Zamyslenie na dnešný deň 18.15 Ekuména vo svete R

Nedeľa 05.00 Spravodajstvo Rádia Vatikán 06.14 Zamyslenie na dnešný deň 18.15 Spravodajstvo Rádia Vatikán R 21.05 Cesty

24.12. (utorok) 05.20 Zamyslenie – príhovor nitrianskeho biskupa Viliama Judáka

25.12. (streda) 06.14 Zamyslenie – príhovor generálneho biskupa ECAV Miloša Klátika 11.50 **Urbi et orbi** 20.00 Katarína Kacerová: Metamorfózy srdca – úvaha

26.12. (štvrtok) 06.14 Zamyslenie – kňaz Anton Srholec o Vianociach 20.00 Gabriela Mikulčíková: Vianoce na každý deň

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

01.01. (streda) 09.05 Novoročná svätá omša z banskobystrickej katedrály 16.00 Dagmar Mozolová: Nekráčať po vychodených cestách

05.01. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Kostola Svätej rodiny v Bratislave

06.01. (pondelok) 09.05 Svätá omša z Dómu sv. Alžbety v Košiciach; celebruje košický arcibiskup Mons. Bernard Bober 20.00 Trojkráľové pásmo – sviatočné pásmo z Košíc

12.01. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Kostola Svätej rodiny v Bratislave

RÁDIO REGINA

Pondelok 02.30 Cesty R

Utorok 20.00 Viera v živote R

Nedeľa 07.50 Z duše 17.05 Viera v živote

29.12. (nedeľa) 09.05 Bohoslužby Bratskej jednoty baptistov v Bernolákove

06.01. (pondelok) 07.55 Trojkráľová úvaha Ľubomíra Batku, dekana Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa 07.00 Slovo pre veriacich i neveriacich

05.01. (nedeľa) 07.00 Sakrálne umenie

12.01. (nedeľa) 08.30 Sakrálne umenie

Zmena programu vyhradená.

■ „Oci, naozaj mi ten iPad priniesol Ježiško?“ pýta sa Jožko otca. „Ale samozrejme. A čo ti to napadlo?“
„No, že celý deň stojí nejaký chlapík pri domových dverách a chce tretiu splátku.“

■ Janko sa na Vianoce pýta: „Otecko, vieš, ktorý vlak má najväčšie meškanie? No predsa ten, ktorý si mi sľúbil minulé Vianoce.“

Liturgické pexeso

Kropenička s nádobou

Tieto predmety sa používajú na kropenie svätenou vodou. Ich tvar a materiál bol závislý nielen na regióne, ale aj na dobe, v ktorej sa používali. Aj dnes sa môžeme stretnúť s kropeničkou z vetiev buxusu. Svätená voda sa používa v liturgii na pokropenie ľudu, požehnávaných osôb i hmotných vecí. Veriaci sa ňou prežehnávajú. V byzantskom obrade sa voda svätí viackrát, no najznámejším je veľké svätenie vody na sviatok Bohozjavenia, ktoré sa zvyčajne koná v predvečer sviatku po Božskej liturgii svätého Bazila Veľkého s večierňou.

Pomôcky: Elm, Izoľa, Lye, Rima	Odfúkol	1. časť tajničky	slovo	Pozývala	Ja, po cirkevnoslovansky	Sova	Ofúkol	Bezhrbá ťava	Španielska vychovávateľka	Citoslovce veselosti	Autor: Vladimír Komanický	3. časť tajničky	Ruské ženské meno
Sibírsky veľtok			Zakričať								ECV Vranova nad Topľou		
Rímske číslo 550			5. časť tajničky								Štátna arbitráž		
			Poľovník								Nepracuj		
Lesná žienka					Štrbina, lekársky					Ruský zápor			
					Štát v USA					Rímske číslo 501			
Slovinské mesto						Ad acta, skr.			Potomstvo				
						Nemecké mesto			Mzda				
Obraz maľovaný vodovými farbami								Fajka					
								Opäť					
Lúh, po anglicky				EČV Ilavy			Zlatý, skr.			Nemecký veľtok			
				Lesný výrubok			Kosatec						
slovo	Žrde na voze	Ozdobný ker								Ženské meno			
		Vidiny v spánku								Sídlo zraku			
Symetrála			Ono			Otáčavá časť motora						EČV Humenného	Plúž
			Has smäd										
2. časť tajničky						Rímske číslo 4			4. časť tajničky				
Ženské meno						Zvratné zámeno			Obyvateľ Iberského polostrova				

L	B	T	R	E	S	T	O	H	L	A	V	A	H	Ú	J	Z
E	O	Z	Á	Y	Y	Á	U	R	T	L	N	U	N	K	I	O
S	U	N	R	N	S	R	V	R	I	A	S	A	E	N	Ľ	S
K	E	O	A	E	E	S	A	T	N	B	V	I	O	Ľ	A	U
Y	D	L	F	T	M	M	K	Á	J	A	M	K	S	V	K	P
E	H	B	É	S	E	I	S	I	M	M	J	O	A	J	I	A
I	O	O	A	N	N	M	A	B	M	A	S	N	S	L	T	O
N	P	A	T	R	O	E	H	E	O	U	A	A	Á	I	B	K
O	V	E	N	S	D	A	M	A	D	V	L	T	L	N	A	O
T	Ý	A	K	I	L	E	V	Y	R	I	O	A	A	Á	P	T
A	K	A	N	Á	L	O	J	A	A	F	T	M	R	R	M	V
J	A	N	U	Á	R	E	V	O	Ť	I	A	O	O	O	O	A
B	Z	Á	V	O	D	I	C	O	V	Š	S	E	R	D	K	Y

Legenda: ALABAMA, ANANÁS, ATRAMENT, BARDEJOV, CELINA, DOMOV, DRES, EDITOR, ÉTER, FARÁR, HARFA, HLAVA, IHLANY, INOTAJ, JANUÁR, KANÁL, KOMPA, KORAL, KOTVA, MAJÁK, METANOL, MISIE, MODRA, NÁROD, OBLAK, OSUDY, PANNA, PEKÁRI, PILÁT, RIASA, SALÁMA, SAMBA, SAVANA, SELÉN, SEMENO, SLOVO, SNEMY, STENY, STOHY, ŠAMAN, ŠŤAVA, TREST, TURNAJ, ÚNAVA, VANÁD, VITALITA, VÝKAZ, ZÁVOD, ZINOK.

Tajničku osemsmerovky tvorí 32 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky.

Správne riešenia z čísla 24 – 25. *Krížovka:* Nech sa mi ústa naplnia tvojou oslavou. *Osemsmerovka:* Veľa hovoriť a veľa povedať nie je to isté.

Výherca: Jaroslava Zajacová z Michaloviec. Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov alebo slovo1@grkatpo.sk.

Gréckokatolícka charita v Prešove (GKCH)

Ponuka výrobkov a služieb

Drahí bratia a sestry,
obraciame sa na vás s ponukou využitia našich výrobkov a služieb z pracovnej terapie realizovanej v našich zariadeniach po celej Prešovskej archieparchii. Tým podporíte našu činnosť, ale i ľudí v núdzi, ktorí prostredníctvom nej u nás dostávajú novú šancu žiť a pracovať.

Zariadenia sú orientované na rôzne cieľové skupiny:

- **Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti Charitas v Prešove a Snine** pre pacientov v domácnosti.
- **Dom sv. Anny v Starej Ľubovni** pomáha osobám so zdravotným postihnutím v postupne sa rozbiehajúcom dennom centre, rehabilitačnom centre, prepravou klientov, podporovaným bývaním a zamestnávaním.
- **Centrum sociálno-poradenských služieb Prešov** poskytuje ambulantné a terénne služby drogovo závislým, osobám z výkonu väzby a trestu odňatia slobody, mladým ľuďom po ukončení ústavnej starostlivosti, osobám bez domova, obetiam obchodovania či rodinám a jednotlivcom v ťažkej životnej situácii. Podobné služby poskytuje aj **Sociálne centrum Humenné a Svidník. Nocľaháreň Effeta, Útulok Archa a Dom na pol ceste Charitas** využívajú v Prešove ľudia, ktorí sa ocitli na ulici a chceli by sa opäť začleniť do spoločnosti.
- **Dom sv. Faustíny vo Svidníku** poskytuje sociálne služby ženám, odchovankyniam detských domovov, ženám po resocializácii, bez domova a po výkone trestu.
- Cieľovou skupinou **Resocializačného strediska Domova nádeje v Prešove** sú muži a mladiství závislí od legálnych a nelegálnych drog.
- **Denný stacionár Dom sv. Simeona v Sačurove**, ktorý sme otvorili v novembri 2013, sa cez rôzne aktivity a terapie venuje dospelým ľuďom a seniorom so stupňom odkázanosti 2 až 6.

Podporiť týchto ľudí môžete nielen modlitbami, darmi, ale aj kúpou ich výrobkov z pracovnej terapie za odporúčaný príspevok, čo im zároveň poskytne pocit užitočnosti, uznania a podpory.

Máte možnosť vybrať si z tejto našej ponuky:

- služby autoumyvárne osobných áut, pneuservisu a práčovne – Domov nádeje, Jarková 79, Prešov, 051/77 23 970;
- podpaľače do kozubov vyrobené zo zvyškového parafínu a dreva – Pobytové zariadenia, Pod Táborom 33, Prešov, 0904/738 361;
- poštové obálky rôznej veľkosti – Pobytové zariadenia, Pod Táborom 33, Prešov, 0904/738 361;
- darčekové predmety (bižutéria, vianočné a veľkonočné pohľadnice, pozdravy, vianočné ozdoby, sadrové a drevené výrobky) – Dom sv. Anny, Stará Ľubovňa, 0910/842 033; Sociálne centrum Humenné, 057/77 56 993; Dom sv. Faustíny, Svidník, 054/75 24 093;
- výrobky remeselníckej dielne (sviečky s kresťanskou tematikou, tkané koberce a výrobky podľa objednávky) – Dom sv. Anny, Stará Ľubovňa, 0910/842 033;
- riflové, patchworkové a látkové kabelky – Domov nádeje, Jarková 79, Prešov, 0904 738 360; Dom sv. Faustíny, Svidník, 054/ 75 24 093,
- látkové bábiky – Dom sv. Faustíny, 054/75 24 093,

Tieto predmety si môžete pozrieť na webe, osobne v centre GKCH (Hlavná 2, Prešov) alebo v jednotlivých zariadeniach GKCH.

Ďakujeme vám aj za takúto pomoc, ochotu a podporu.

Peter Valiček
riaditeľ GKCH

GR.KAT. MLÁDEŽNÍCKE CENTRUM BÁRKA

Juskova Voľa, skolacentrum@centrum.sk
www.gmcbarka.sk, 057/4490290

10. – 12.01. AŠAD – Archieparchiálna škola animátora dobrovoľníka

10. – 12.01. Kurz Filip. Je tvoj kresťanský život skôr len tradíciou zdedenou po rodičoch alebo povinnosťou? Príď a zaži stretnutie s milujúcim Bohom a svojím Spasiteľom. Alebo túžiš prehĺbiť svoje kresťanské základy a viac sa otvoriť Svätému Duchu? Príď a pokojne pozvi aj svojich neveriacich kamarátov! (Peter Lipták & tím). Veková kategória účastníkov je 14 a viac rokov.

17. – 19.01. Nová evanjelizácia v teológii bl. Jána Pavla II. *Víkendovka* predovšetkým pre tých, ktorých srdce je zapálené pre evanjelizáciu (kňazov, bohoslovcov, lídrov spoločenstiev, ale aj pre všetkých túžiacich po spoznaní Ježiša Krista). Lektorom bude otec Jan Kruczynsky z Poľska, riaditeľ Centra pre novú evanjelizáciu.

17. – 19.01. Kurz vodcov nealko zábavy. Kurz predstavuje metódy a formy práce vodcu počas príležitostných zábav. Počas kurzu bude ponúknutý scenár svadobnej alebo inej zábavy podľa požiadavky účastníkov. Každý účastník dostane pracovné materiály a certifikát o absolvovaní kurzu.

CENTRUM PRE RODINU

Sigord, centrum.rodina@grkatpo.sk, 0904604435
Modlitebná SMS linka: 0904738649

16.01. – 19.01. Kurz prípravy na manželstvo. Ak sa chystáte na svoj svadobný deň alebo o ňom ešte len uvažujete, ak máte plnú hlavu predsvadobných príprav, alebo sa okolo svadobných salónov ešte len prechádzate, urobte pre vašu spoločnú budúcnosť niečo, čo váš vzťah posilní. Dajte vašej vysnívanej svadbe ešte jedno kritérium – kvalitnú prípravu. Viac sa môžete dozvedieť na www.domanzelstva.sk.

31.01. – 02.02. Kurz Rút. Evanjelizačný kurz pre manželov, ktorého zmyslom je posilniť, oživiť a uzdraviť vzťah manželov prostredníctvom poznania a obrátenia sa k plánu Boha pre kresťanské manželstvo.

PÚTNICKÉ MIESTA

Ľutina, www.bazilikalutina.sk, 051 / 45 96 231

12.01. **Liturgia s modlitbami za uzdravenia** (10.00 h)

Michalovce, Bazilika Zoslania Svätého Ducha, www.redemptoristi.nfo.sk, 056/64 221 67

25.01. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda** (16.30 h)

Litmanová, www.horazvir.sk, 0903 982 828, 0911 811 272, 0903 982 057, 0911 912 643

06.01. **Bohozjavenie** (10.30 h) **Svätá liturgia, jordánske svätenie vody**

GR.KAT. MLÁDEŽ. PASTOR. CENTRUM

Prešov, Hurbanistov 3, gmpc@grkatpo.sk, gmpc.grkatpo.sk, Koordinátor mladých: Maroš Sejka : m.sejka@gmail.com

Pondelok – 17.45 **Študentský zbor** 20.00 **Svätá liturgia** (internát, Ul. 17. novembra)
Utorok – 16.30 **Svätá liturgia** (Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa) 18.00 **Stretnutia pri čaji** (na vybranú tému a podľa dohodnutého termínu) 18.00 **Projekcia filmov a beseda**
Streda – 15.00 **Študentské *stretko*** 18.00 **Modlitbové večery a katechézy** (GTF PU)
Štvrtok – 16.00 **Očami dievčat...** 17.30 **Dom modlitby**